

ผลการดำเนินงาน

การจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่าง
คนและช้างป่าในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้

โครงการพัชรสุธาชวนุรักษ์

คำนำ

ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก ว่า “โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์” ซึ่งแปลว่า “**น้ำทิพย์รักษาช้างให้แข็งแรงยืนยงดุจเพชร**” โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานเพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด แนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่า ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรให้อุดมสมบูรณ์ เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ รวมทั้งพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิต

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะหัวหน้าคณะทำงานพัฒนาชุมชนตามคำสั่ง คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคน และช้าง ได้สนอง แนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด ในการแก้ไขปัญหา การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่า รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคูณภาพชีวิต ของประชาชนในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก โดยสนองพระราชประสงค์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเป็นผู้สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่าง คนและช้าง ภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านคนรักช้าง” ดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านคนรักช้างตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคชานุรักษ์” ซึ่งเป็นการใช้ความเข้มแข็งของชุมชน ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

เพื่อให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนา “หมู่บ้านคชานุรักษ์” บรรลุเป้าหมาย กรมการพัฒนาชุมชนได้แต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาช้างป่า พื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนภารกิจภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านคนรักช้าง” ในพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ในพื้นที่ ๒๒ อำเภอ ๕๖ ตำบล ๒๙๙ หมู่บ้าน (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.๒๕๖๔) โดยใช้กลยุทธ์ คนรู้จักช้าง คนเข้าใจช้าง คนรักช้าง และคนอยู่ร่วมกับช้าง โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้ความรู้ สร้างความตระหนักถึงปัญหา การร่วมกันแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างอาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และจัดตั้งกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป้าหมาย “คนทำร้ายช้างลดลง ช้างรุกรานคนลดลง”

เอกสารเล่มนี้ เป็นการสรุปผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสมดุลระหว่างคนกับช้างป่า ในพื้นที่ชุมชนเขตป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ซึ่งคณะผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเกิดประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

ที่มาของโครงการ

๑

แนวทางการพัฒนา

๑๓

กระบวนการสนับสนุน

๑๙

ผลการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒๙

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการเพิ่มช่องทางการตลาด

๔๗

ผลการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชานุรักษ์

๕๕

ระบบเฝ้าระวัง และระบบเยียวยา

๗๑

ก้าวต่อไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้านการจัดการชุมชน

๗๙

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

ที่มาของโครงการ

๑.๑ ที่มา

ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด เป็นผืนป่าขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๖๓,๓๒๓.๐๕ ไร่ หรือประมาณ ๒,๑๘๑.๓๒ ตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาวอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ และ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง จากการสำรวจของไสวและคณะ (๒๕๕๑) พบว่า มีการสำรวจพบ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งสิ้น ๑๔๔ ชนิด นกสำรวจพบ ๔๐๙ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สำรวจพบ ๔๓ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน สำรวจพบ ๑๒๑ ชนิด และปลาน้ำจืด สำรวจพบ ๙๔ ชนิด ซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่สำรวจพบ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๔ ของสัตว์ป่าที่พบในประเทศไทย จึงนับได้ว่าป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากแห่งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของช้างป่าอีกจำนวนไม่น้อย ซึ่งพิจารณาข้อมูลจากการสำรวจประชากรและโครงสร้างอายุของช้างป่าในกลุ่มป่าตะวันออก “ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด” คาดว่า มีประชากรช้างป่า จำนวนทั้งสิ้นราว ๓๖๔ ตัว และแบ่งออกเป็น ๑๐ ผุ้งใหญ่ ขนาดประชากรในผุ้งมากกว่า ๒๐ ตัวขึ้นไป (ศุภกิจ คมสัน อนุสรณ์ และรักฝัน, ๒๕๕๘, ๖-๑๐) ข้อมูลจากการประเมินภาพถ่ายทางดาวเทียมของส่วนสารสนเทศด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์ สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (๒๕๕๘) พบว่า พื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมของ ช้างป่าที่มีความเหมาะสมมากส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ซึ่งเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไสวและคณะ (๒๕๕๙) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมและลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัยของ ช้างป่าที่มักจะหลีกเลี่ยงการอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงชัน ซึ่งจะทำให้สิ้นเปลืองพลังงานในการดำรงชีวิต มากกว่าการอาศัยอยู่ในพื้นที่ราบ ประกอบกับปัจจัยแวดล้อมของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาอ่างฤๅไนที่มีแหล่งน้ำ แหล่งโป่ง และมีสภาพพื้นที่ป่าที่เหมาะสมมากต่อการใช้ประโยชน์ของช้างป่าด้วย แต่ทว่าในปัจจุบันพื้นที่ป่าได้ถูกรุกทำลาย ทั้งบริเวณรอบชายป่าและการบุกรุกเข้าไปในพื้นที่ป่า เปลี่ยนแปลง พื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของช้างป่าจึงลดลงเรื่อย ๆ และเป็นการบีบ บังคับให้ช้างป่าออกหากินนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และเข้ามาหากินในพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ติด เขตพื้นที่ป่า รวมถึงการที่ชุมชนมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดการเข้ามาใช้ ประโยชน์ของช้างป่า และมีแนวโน้มที่ช้างจะอยู่ประจำนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อไป จึงกลายเป็นปัญหา ความขัดแย้งระหว่างราษฎรในพื้นที่กับช้างป่าที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกที ซึ่งมีทั้งการที่ ช้างป่าเข้ามาทำลายพืชผลการเกษตร หรือทำร้ายราษฎรในพื้นที่ การตอบโต้ของราษฎรที่ทำร้ายช้างป่า ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตคนและช้างป่า และทรัพย์สินอื่น ๆ อีกมากมาย

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่า ได้มีการน้อมนำพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทาน เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ความว่า “...ช้างป่าควรอยู่ในป่า เพียงแต่ต้องทำให้ป่านั้นมีอาหารช้าง เพียงพอ การปฏิบัติคือ ให้ไปสร้างอาหารช้างในป่าเป็นแปลงเล็กๆ และกระจาย กระจาย ช้างป่าออกมา ที่ชายป่าต้องให้ความปลอดภัยกับช้างป่า...” มาเป็นแนวทางการแก้ปัญหา ด้วยการฟื้นฟู สร้างความสมบูรณ์

ให้กับผืนป่าใช้วิธีการปลูกป่าแบบไม่ต้องปลูก คือให้ผืนป่าฟื้นตัวตามธรรมชาติ ที่สำคัญคือต้องสร้างแหล่งน้ำ แหล่งอาหารให้กับช้างป่า สัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโปงเทียม ปลูกพืชอาหารสัตว์ แหล่งน้ำของสัตว์ ถือเป็นจุดเริ่มต้นให้ทุกหน่วยงานน้อมนำพระราชดำริ ร่วมกันจัดการปัญหาหระหว่างคนกับช้างป่าอย่างเป็นรูปธรรม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และมูลนิธิคืนช้างสู่ธรรมชาติ ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือเพื่อสนองพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ช้าง สัตว์ป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์ ภายใต้โครงการคืนช้างสู่ธรรมชาติ ในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา โดยเริ่มปล่อยช้างคืนสู่ป่ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชเสาวนีย์กับพลเอก นพดล วรธรโนทัย ที่ปรึกษาโครงการพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความว่า “...ช้างเป็นสัตว์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทางกุยบุรี และแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่กินให้ช้างจะได้ไม่รบกวนคน คนกับช้าง จะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมือง กู้บ้านกู้เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแลมิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้ไม่ผิดพระราชประสงค์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งพระราชหฤทัย ที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้าง ให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดินสืบไป...” และเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ทรงมีพระราชเสาวนีย์กับท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ ท่านผู้หญิงจรงจิตต์ ที่พระและพลเอก นพดล วรธรโนทัย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความว่า “...ขอให้ร่วมมือกับแม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.รัชชัย สันติสุข ดำเนินการ เรื่อง การปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่า มีที่อยู่กินของช้างที่แก่งกระจาน เช่นเดียวกับที่กุยบุรี...”

สำหรับพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงทราบถึงความเลื่อมใสศรัทธาของป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) จึงทรงมีพระราชเสาวนีย์ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และรักษาสภาพแวดล้อมตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร โดยเฉพาะชุมชนที่อพยพออกมาจากป่าและชุมชนที่อาศัยติดแนวเขตอนุรักษ์ ในการนี้ ทรงรับโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบังคับคดีจังหวัดระยอง ในช่วงที่พระองค์ทรงเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้ม คืนความสุขให้ประชาชน” จังหวัดระยอง ครั้งที่ ๑๑ เมื่อวันที่พุธที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเป็น อำเภอบางสะพาน จังหวัดระยอง มีประชาชนขอเข้ามา

ปรึกษาปัญหา และขอความช่วยเหลือกรณีช้างป่าออกหากินนอกพื้นที่ป่า ทำลายพืชผลทางการเกษตร และทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

สำนักอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบังคับคดีจังหวัดระยอง จึงได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าออกหากินนอกพื้นที่ และความเสียหายของประชาชนในพื้นที่ อำเภอบางสะพาน จากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง ทำให้ทราบว่าช้างป่าที่ลงมาหากินนอกเขต โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง จะเข้าไปหากินในเขตตำบลเขาชะเมา ตำบลห้วยทับมอญ และตำบลน้ำเป็น จังหวัดระยอง ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมได้รับความเสียหาย บางครั้งทำร้ายประชาชนได้รับบาดเจ็บ ในกรณีที่ทรัพย์สินของประชาชนเสียหาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้งบประมาณของ แต่ละท้องถิ่นเยียวยาแก่ประชาชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ แต่ถ้าหากเป็นความเสียหายต่อร่างกาย จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนผู้ประสบภัยจากช้างป่าอำเภอบางสะพาน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเพื่อติดตามเฝ้าระวังช้างป่าในระดับตำบลและระดับอำเภอ พร้อมจัดทำป้าย ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงเส้นทางที่อยู่อาศัย หรือพบช้างป่าออกมาปรากฏ รวมทั้งให้ความรู้กับ เกษตรกร มุ่งเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกพืชที่ไม่เป็นอาหารของช้างป่า พร้อมทั้ง สร้างความเข้าใจในพฤติกรรมของช้างป่า และร่วมกันสำรวจประชากรช้างป่า และเส้นทางหากินของช้างป่า เพื่อวางแผนเชิงพื้นที่ สร้างแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร ให้กับช้างป่า

จากปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดระยอง มีหนังสือเรียน ดร.รอยล จิตรดอน ที่ปรึกษาสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้น เรื่องขอรับคำปรึกษาแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในระดับพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดระยอง เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) มีหนังสือเรียน อัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดระยอง ขออนุญาต เข้ามาประเมินหาข้อสรุป เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว โดยขอเสนอที่จะแก้ไขปัญหา เรื่องแหล่งน้ำของช้างป่าเป็นลำดับแรก จากนั้น สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) มีหนังสือเรียนอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา และได้ข้อสรุปว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จะเริ่มดำเนินงานในพื้นที่นำร่องบริเวณ รอยต่อระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง จังหวัดระยอง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยการฟื้นฟูแหล่งอาหาร โป่งดิน แหล่งน้ำ ทุ่งหญ้า ให้กับช้างป่า

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อโครงการ อนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก ว่า “โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์” ซึ่งแปลว่า “**น้ำทิพย์ รักษาช้างให้ แข็งแรงยืนยงดุจเพชร**” ตาม พระบรมราชโองบายที่จะให้อนุรักษ์ป่าและช้าง และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างอย่างมีสุข ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่า รอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก

เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒) โดยมี พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ทรงเป็นองค์ประธานที่ปรึกษา สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เป็นองค์ประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการ และกรรมการอื่นๆ อีก รวมจำนวน ๓๕ คน

โครงการหมู่บ้านคนรักผัก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนกับช้างป่าอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ดำเนินการ ขับเคลื่อนในพื้นที่หมู่บ้านนำร่อง ๘ แห่ง (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.๒๕๖๔) ดังนี้

- (๑) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านเขาจันทร์ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (๒) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านเขาใหญ่ ตำบลพลวงทอง อำเภอป่องทอง จังหวัดชัยภูมิ
- (๓) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านสระหลวง ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
- (๔) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านคลองมะหาด ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอบ้านฉะ จังหวัดฉะเชิงเทรา

- (๕) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านหนองกระทิง ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (๖) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านเนินจำปา ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
- (๗) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านปะตงล่าง ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
- (๘) หมู่บ้านคนรักผัก บ้านคลองตาอิน ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

๑.๒ กรมการพัฒนาชุมชนกับภารกิจในการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก

กรมการพัฒนาชุมชนมีนโยบายให้การสนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคนรักผัก” ด้วยการเสริมสร้างองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ภายใต้ชื่อหมู่บ้านคนรักผักช้าง โดยใช้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ คนรู้จักช้าง คนเข้าใจช้าง คนรักช้าง และคนอยู่ร่วมกับช้าง เพื่อเป้าหมายคนทำร้ายช้างลดลง และช้างรุกรานคนลดลง และเพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมสนับสนุน “หมู่บ้านคนรักผัก” โดยใช้พื้นที่ระดับหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าใน ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน ๑๘๓ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๕ จังหวัด) (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.๒๕๖๒) จำนวน ๒๓๕ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๔๕ ตำบล) (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.๒๕๖๓) จำนวน ๒๙๙ หมู่บ้าน (๒๒ อำเภอ ๕๖ ตำบล) (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.๒๕๖๔) เป็นพื้นที่ดำเนินงาน โดยมีแนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านคนรักผักช้าง ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ แนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านคนรักช้าง

๑) คนรู้จักข้าง โดยการตั้งคณะกรรมการ “หมู่บ้านคนรักข้าง” วิเคราะห์สถานการณ์สาเหตุของการที่ข้างป่าถูกรุกแต่ละหมู่บ้าน ปรับทัศนคติที่ดีของคนที่มีต่อข้างป่า ฝึกอบรมสิ่งที่คนควรทำและไม่ควรทำเพื่ออยู่ร่วมกับข้าง วางแผนการเฝ้าระวังและการป้องกันภัยจากข้างป่า มีความรู้ในการเยียวยาผู้ประสบภัยจากข้างป่า กำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและข้าง ฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของข้าง นิสัย พฤติกรรม สิ่งที่ชอบและไม่ชอบ

๒) คนเข้าใจช้าง เรียนรู้พฤติกรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับช้าง วิธีเอาตัวรอดจากการเผชิญหน้ากับช้างป่า สร้างความรู้ในการปลูกพืชอาหารช้างและพืชที่ช้างไม่ชอบ ส่งเสริมความรู้เรื่องสัตว์และพืชที่เป็นแนวป้องกันช้างป่าได้ เรียนรู้ช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ช้างจะออกหากิน

๓) **คนรักช้าง** จัดทำสถานที่สำหรับช้าง เช่น โปงเทียม ฟุ้งหญ้าอาหารช้าง แหล่งน้ำ เป็นต้น จัดกิจกรรมจิตอาสาคนรักช้างในการดำเนินงานในพื้นที่ พัฒนากลุ่มอาชีพของประชาชนโดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเพื่อชดเชยรายได้จากภัยช้างป่า สร้างแบรนด์โดยใช้ความเชื่อมโยงกับช้าง (ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์คนรักช้าง) ส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ แบรนด์คนรักช้างจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากช้าง จัดสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์คนรักช้าง ส่งเสริมการเพาะพันธุ์กล้าไม้ที่ช้างชอบเพื่อใช้เลี้ยงช้าง โดยทำการการค้า

๔) คนอยู่ร่วมกับช้าง บูรณาการหน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านอนุรักษ์ช้าง และแก้ไข ปัญหาแบบองค์รวม จัดทำหมู่บ้านท่องเที่ยว กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวตามบริบทของแต่ละพื้นที่ (หอดูช้าง) พัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายการเชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันอย่าง สมดุลระหว่างคนและช้างในด้านต่าง ๆ เช่น เครือข่ายด้านอาชีพ ด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ด้านการเฝ้าระวังและป้องกัน เป็นต้น สร้างระบบป้องกันและระวังภัยจากช้างป่า (ใช้ระบบไลน์ เตือนภัย) มีระบบเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยช้างป่าที่ยุติธรรมและเป็นธรรม (กรณีราคาพืชผล ทางการเกษตร) มีกองทุนระหว่างรัฐกับประชาชนร่วมกัน (เครือข่าย องค์กร มูลนิธิ อปท. ฯลฯ) เป็นกองทุนโดยที่มาจากเงินประกอบด้วย ๑ กองทุนชุมชน (กองทุนแม่ของแผ่นดิน กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต) ๒ กองทุนประกันภัยชุมชน (เงินบริจาคจากบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ (CSR)) ส่งเสริม การปลูกพืชที่ช้างไม่ชอบกิน คนได้ประโยชน์จากการผลิตเพื่อการค้า เช่น ฝาง ชะมวง เทพทาโร ชะอม เท้ายายม่อม อบเชย มะดันแดง ปลาไหลเผือก เป็นต้น มีระบบการประกาศภัยพิบัติฉุกเฉิน ตามเงื่อนไขข้อกฎหมาย และเป็นธรรม

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่าง คนและช้างป่า ภายใต้ภารกิจของกรมฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ จำนวน ๘ โครงการ ดังนี้

๑) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างองค์ความรู้หมู่บ้านอนุรักษ์ช้าง ให้กับบุคลากร กรมการพัฒนาชุมชน และผู้นำหมู่บ้าน ในพื้นที่ ๕ จังหวัด (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว) งบประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๒๐ คน ดำเนินการ เมื่อวันที่ ๑๗ – ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง จังหวัดระยอง

๒) โครงการพัฒนาหมู่บ้านอนุรักษ์ช้างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุน การดำเนินงาน “หมู่บ้านคชานุรักษ์” พื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๒๓ หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านคชานุรักษ์ จำนวน ๕ หมู่บ้าน และหมู่บ้านขยายผล จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน ประกอบด้วย ๒ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาศักยภาพผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้าน อนุรักษ์ช้าง จำนวน ๕๔ คน ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด พัฒนาการอำเภอหรือผู้แทน ผู้แทนหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านขยายผล และเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมเซ็นทารา บาย เซ็นทารา กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาและสาธิตอาชีพ ตามแผนพัฒนาวิถียูวีดีเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง จำนวน ๒๓ หมู่บ้าน ๆ ละ ๓๐ คน

๓) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายคชานุรักษ์ชลบุรี ด้านการแปรรูป สมุนไพร อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี โดยการอบรมสาธิตการแปรรูป และสนับสนุนครุภัณฑ์ วัสดุและอุปกรณ์ ในการแปรรูปสมุนไพร จังหวัดฯ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๗ – ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓

๔) โครงการขยายผลการพัฒนาหมู่บ้านอนุรักษ์ช้างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคชานุรักษ์” งบประมาณ ๒๔,๗๘๓,๔๐๐ บาทประกอบด้วย ๓ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ สร้างองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาชีพทางเลือก กิจกรรมย่อยที่ ๑ สร้างองค์ความรู้ โดยจัดทำคู่มือฉบับการตูน จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม กิจกรรมย่อยที่ ๒ พัฒนาผลิตภัณฑ์อาชีพทางเลือก ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพเลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๕ คน และกลุ่มแปรรูปสมุนไพรบ้านเขาใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๕ คน

กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาและสาธิตอาชีพตามแผนพัฒนาวิถีชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ประกอบด้วย ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน ๒๑๒ หมู่บ้าน ๆ ละ ๓๐ คน

กิจกรรมที่ ๓ ติดตาม ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาช้างป่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก โดยเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง

๕) สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้ง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการที่ ๑ ฝึกอบรมอาชีพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้ง (ศึกษาดูงาน) บ้านคลองมะหาด หมู่ที่ ๑๔ ตำบลท่าตะเกียบ อำเภوتاตะเกียบ โครงการที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด หมู่ที่ ๑๔ ตำบลท่าตะเกียบ อำเภوتاตะเกียบ สมาชิก ๒๑ คน

๖) โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า พื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๔๕ ตำบล ในพื้นที่เป้าหมาย ๕ จังหวัดภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว) งบประมาณ ๑๗,๕๙๙,๕๐๐ บาท โดยดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดของกลุ่มอาชีพในแต่ละตำบล เพื่อสมาชิกกลุ่มอาชีพมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพ เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพให้มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการตลาด และเชื่อมโยงปัจจัยการผลิตหรือเชื่อมโยงต่อยอดผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพอื่นด้วย

๗) โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชานุรักษ์ คลองตาอิน หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองพลู อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก โดยใช้พื้นที่หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางการบูรณาการแก้ไขปัญหา การสร้างผู้นำ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ การขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต และเพื่อให้คนและช้างป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๘) โครงการส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์และสร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์หมู่บ้านคชานุรักษ์ และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า วัตถุประสงค์ ๑. เพื่อส่งเสริมช่องทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า ๒. เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า กลุ่มเป้าหมายหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า ใน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์ ดังนี้

(๑) ผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า ได้รับการบันทึกเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเว็บไซต์ จำนวน ๕ จังหวัด ๒๐ ผลิตภัณฑ์

(๒) ผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า มีช่องทางประชาสัมพันธ์และช่องทางการจำหน่าย อย่างน้อย ๔ ช่องทาง

(๓) หมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ ๕

๑.๓ กลไกขับเคลื่อนการสร้างสมดุระหว่างคนและช้างป่า

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก ประกาศเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒) โดยมีพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาพัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ทรงเป็น องค์ประธานที่ปรึกษาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เป็นองค์ประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ และกรรมการอื่น ๆ อีก รวมจำนวน ๓๕ คน

๑) คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคำสั่งที่ ๓๖๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่าง คนและช้าง โดยมีนายรอยล จิตรดอน เป็นที่ปรึกษา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาล เป็นกรรมการ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ และกรรมการอื่น ๆ อีก รวมจำนวน ๒๖ คน

๒) คณะทำงานพัฒนารัฐบาล

คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง มีคำสั่งที่ ๔/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนารัฐบาล โดยพระอาจารย์สาย (พระครูประโชติธรรมวิริย) เจ้าอาวาสวัดธรรมนิศารามาราม (วังหิน) เป็นที่ปรึกษา อธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาล เป็นหัวหน้าคณะทำงาน พัฒนาการจังหวัดระยอง เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และคณะทำงานอื่น ๆ อีก รวมจำนวน ๑๙ คน มีเกษตร ส่งเสริมเกษตรให้เป็นแนวร่วมธรรมชาติ

(๒) สร้างความเข้าใจในพฤติกรรมของช้าง และปฏิบัติต่อช้างเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสมดุ ลดปัญหา ความขัดแย้งระหว่างคนและช้าง โดยการสร้างเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ช้าง

(๓) พัฒนาคนให้มีระบบอำนาจหน้าที่

(๑) พัฒนาการและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ การออม และการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชน

(๔) กำหนดให้มีระบบเตือนภัยชุมชน

(๕) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายและรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการฯ ทราบ อย่างต่อเนื่อง

๓) คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก

กรมการพัฒนาชุมชน มีคำสั่งที่ ๑๐๔๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก โดยมีอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่น ๆ อีก รวม จำนวน ๑๙ คน มีหน้าที่

(๑) กำหนดแนวทาง มาตรการ ประสานงาน และบูรณาการการดำเนินงานและงบประมาณ ในความรับผิดชอบ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาข้างป่า

(๒) กำหนดแผนงานการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการแก้ไขปัญหาข้างป่าอย่างเป็นรูปธรรม

(๓) กำกับ เร่งรัด ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาข้างป่า

(๔) ประสานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาข้างป่า

(๕) ประชุมติดตามผลการขับเคลื่อนงานและรายงานให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนทราบทุกเดือน

(๖) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนมอบหมาย

๔) คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก มีคำสั่งที่ ๓๖๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุน การขับเคลื่อนการดำเนินงานประกอบด้วย

๔.๑) คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

โดยมีรองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายนิวัติ น้อยผาง) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายสุรศักดิ์ อักษรกุล) เป็นรองหัวหน้าคณะทำงาน ผู้อำนวยการสำนัก เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และคณะทำงานอื่น ๆ อีก รวมจำนวน ๑๑ คน มีหน้าที่

(๑) กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อการแก้ไขปัญหาข้างป่าที่เป็นรูปธรรม

(๒) กำหนดแผนงานการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อน การดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้าน

(๓) รวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานคณะกรรมการ พัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก และคณะกรรมการ โครงการพัชรสุธาคณาภิรักษ์

(๔) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่า พื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก มอบหมาย

๔.๒) คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ๕ คณะ โดยคณะทำงานรับผิดชอบพื้นที่จังหวัด ๕ จังหวัด (จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว มีหน้าที่

(๑) กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาข้างป่าที่เป็นรูปธรรม

(๒) กำหนดแผนงานการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้าน

(๓) สนับสนุนการจัดทำแผน การเชื่อมโยงและประสานแผนสู่แผนพัฒนาจังหวัด รวมถึงการประสานแผนกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

(๔) รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและข้างป่าให้คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๕) ประสานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานติดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาข้างป่า

(๖) หัวหน้าคณะทำงานรับผิดชอบพื้นที่แต่ละจังหวัด พิจารณามอบหมายเจ้าหน้าที่และผู้อำนวยการกลุ่มงานฯ ให้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ได้ตามที่เห็นสมควร

(๗) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก มอบหมาย

๕) คณะกรรมการชุมชน ๕ จังหวัด โครงการพัชรสุธาคชาบุรีรักษ์

หน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔ มีคำสั่งที่ ๗๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการชุมชน ๕ จังหวัด โครงการพัชรสุธาคชาบุรีรักษ์ โดยแต่งตั้งราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากข้างป่าจาก ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก จังหวัดละ ๕ คน เป็นคณะกรรมการ ประกอบด้วย จังหวัดระยอง ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) กำหนดแผนการดำเนินงานหมู่บ้านคชาบุรีรักษ์
๒) กำหนดระเบียบ กฎ กติกา ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน
๓) ส่งเสริม และประสานงานการมีส่วนร่วม ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น ท้องที่ และประชาชน

๔) ดำเนินการอื่นๆ ร่วมกับคณะกรรมการโครงการพัชรสุธาคชาบุรีรักษ์ ตามนโยบายของคณะกรรมการโครงการ

คณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก
(ประกาศเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒)

คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง
(คำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๓๖๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม

คณะทำงานพัฒนาชุมชน
(คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง
ที่ ๔/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๒)

คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก
(คำสั่งกรมการพัฒนาชุมชน ที่ ๑๐๔๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒)

คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด
ภาคตะวันออก ที่ ๓๖๕ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔)

คณะกรรมการชุมชน ๕ จังหวัด โครงการพัชรสุรานุรักษ์
(คำสั่งหน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔ มีคำสั่งที่ ๗๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒)

แผนภาพที่ ๒ กลไกขับเคลื่อนการสร้างสมดุระหว่างคนและช้างป่า

แนวทางการพัฒนา

๒.๑ แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่าภายใต้

โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์

แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่า เป็นแผนภายใต้โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์ เป็นแผนการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติเพื่อช้างป่า สัตว์ป่า และคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด แนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่า รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก

๒.๑.๑ เป้าหมายแผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่า ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะสั้น

- ๑) เกิดแผนดำเนินงานภาพรวมด้านการอนุรักษ์ และพัฒนาของพื้นที่ร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- ๒) เกิดพื้นที่ตัวอย่างความสำเร็จจัดการปัญหา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง
- ๓) เกิดเครือข่ายภาคประชาชนอนุรักษ์ช้าง และกลุ่มอาสาสมัครทำงานร่วมกัน

ระยะกลาง

- ๑) เกิดระบบจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ที่สามารถขยายผลความสำเร็จอย่างต่อเนื่องได้

ระยะยาว

- ๑) เกิดระบบติดตาม ประเมิน จัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง
- ๒) เกิดแนวทางพัฒนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง อย่างยั่งยืน

๒.๑.๒ แนวทางพัฒนาตามแผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่า ๓ แนวทาง ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์สำหรับเป็นที่อาศัยของช้างป่า

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เป็นแหล่งอาศัยของช้างป่า และสัตว์ป่า ซึ่งปัจจุบันพบว่า ช้างป่าหากินนอกพื้นที่ ควรเร่งดำเนินงานฟื้นฟูป่า พัฒนาแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร ทั้งพืชอาหารช้าง ทุ่งหญ้าอาหารช้าง และโป่งดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อดึงช้างป่ากลับสู่ผืนป่าใหญ่ สำหรับวิธีการฟื้นฟูป่าอาจใช้วิธี “ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก” และอาจเสริมด้วยพืชที่ช่วยลดการเจริญพันธุ์ของช้าง รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและภาคประชาชน

๒) แนวทางการพัฒนาพื้นที่แนวกันชน

สำหรับพื้นที่แนวกันชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปัจจุบันข้างป่าใช้เป็นที่อยู่อาศัย มีทั้งที่อยู่ประจำและออกมาหากินเป็นครั้งคราวในช่วงฤดูแล้ง ควรเร่งดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร สำหรับข้างป่าตามเส้นทางการเคลื่อนตัวของข้าง สร้างจุดพักข้างในป่าชุมชนเพื่อดึงดูดให้ข้างกลับคืนสู่ป่าใหญ่ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน แต่ไม่ควรให้สมบูรณ์จนเกินไป เพราะจะทำให้ข้างอาศัยอยู่ถาวร รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในป่าชุมชน พัฒนาระบบติดตามและเฝ้าระวังข้างป่า ติดตั้งกล้องเพื่อดูการเคลื่อนที่ของข้างโดยพิจารณาตำแหน่งที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดเป็นอันดับแรก และพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวัง

๓) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชุมชน

สำหรับพื้นที่ชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากข้างป่า จะดำเนินงานพัฒนา นำร่องในพื้นที่หมู่บ้านคชานุรักษ์ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เริ่มต้นจากการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชน เรื่องพฤติกรรมของข้างป่าและการปฏิบัติต่อข้าง ทั้งท้องที่ ท้องถิ่น และประชาชน ในการอยู่ร่วมกันกับข้างป่า รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ข้างป่า พัฒนาแหล่งน้ำชุมชนแยกจากแหล่งน้ำ ข้างป่า ส่งเสริมให้เกิดป่าชุมชนร่วมกับภาครัฐ สร้างกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน ให้มีกฎ กติกา ในการดูแลบำรุงรักษาป่าร่วมกัน ปรับเปลี่ยนวิถีการเกษตร ส่งเสริมการปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง และพืชอาหารที่ข้างไม่ชอบ สร้างกลุ่มอาสาสมัครเฝ้าระวัง ป้องกัน และแจ้งเตือนภัยจากข้างป่า จัดระบบกองทุนคชานุรักษ์ เป็นระบบกองทุน เพื่อบริหารจัดการแก้ปัญหาผลกระทบจากข้างป่า แบบพึ่งตนเองและเยียวยาผู้ประสบภัยจากข้างป่า

๒.๑.๓ แผนปฏิบัติการสร้างความสมดุลระหว่างคนและข้างป่า ๓ ปี แบ่งแผนการจัดการ ออกเป็น ๓ ด้านตามพื้นที่ รวม ๙ กลยุทธ์ ดังนี้

- ด้านที่ ๑ การจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์สำหรับเป็นที่อาศัยของข้างป่า ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ดังนี้
 - กลยุทธ์ที่ ๑.๑ เพิ่มศักยภาพถิ่นอาศัยของข้างป่า
 - กลยุทธ์ที่ ๑.๒ การจัดการประชากรข้างป่า
- ด้านที่ ๒ การจัดการพื้นที่แนวกันชนประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ดังนี้
 - กลยุทธ์ที่ ๒.๑ สร้างจุดพักข้างในป่าชุมชนเพื่อดึงข้างกลับสู่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 - กลยุทธ์ที่ ๒.๒ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพป่าชุมชน
 - กลยุทธ์ที่ ๒.๓ จัดทำระบบติดตามและเฝ้าระวังข้างป่า
- ด้านที่ ๓ การจัดการพื้นที่ชุมชน ดังนี้
 - กลยุทธ์ที่ ๓.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน
 - กลยุทธ์ที่ ๓.๒ ปรับเปลี่ยนอาชีพพัฒนาอาชีพ
 - กลยุทธ์ที่ ๓.๓ สร้างระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยให้กับชุมชน
 - กลยุทธ์ที่ ๓.๔ สร้างระบบการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

๒.๒ แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่าภายใต้โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์

แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่าภายใต้โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์ ที่เกี่ยวกับการกิจกรรมการพัฒนาชุมชน คือ ด้านที่ ๓ การจัดการพื้นที่ชุมชน ประกอบด้วย พื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และพื้นที่นาร่องในพื้นที่หมู่บ้านคชานุรักษ์ ๕ จังหวัด ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน

• เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

๑. หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า จำนวน ๒๙๙ หมู่บ้านใน ๕ จังหวัด ได้รับความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของช้างและพฤติกรรมที่คนควรปฏิบัติต่อช้าง และเกิดทัศนคติที่ดีต่อช้าง

๒. ประชาชนทั่วไปได้รับความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติต่อช้าง ทำให้อุบัติเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากช้างป่าลดลง

๓. มีบทเรียนความสำเร็จจากหมู่บ้านคชานุรักษ์ ๕ หมู่บ้าน เพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการขยายผล

• ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของชุมชนที่มีความรู้ ความเข้าใจพฤติกรรมของช้างและพฤติกรรมที่คนควรปฏิบัติต่อช้าง (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป)

๒. จำนวนอุบัติเหตุและผลกระทบจากช้างป่าในชุมชนลดลง

๓. จำนวนบทเรียนความสำเร็จจากหมู่บ้านคชานุรักษ์ ปีละ ๕ เรื่อง

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ ปรับเปลี่ยนอาชีพ พัฒนาอาชีพ

• เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

๑. หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า จำนวน ๒๙๙ หมู่บ้านใน ๕ จังหวัด มีความมั่นคงทางการประกอบอาชีพ

๒. ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย สามารถลดรายจ่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้น

• ตัวชี้วัด

๑. จำนวนกลุ่มอาชีพที่เพิ่มขึ้น

๒. ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ สร้างระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยให้กับชุมชน

• เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

๑. หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า จำนวน ๒๙๙ หมู่บ้านใน ๕ จังหวัด ได้รับผลกระทบจากช้างป่าลดลง

๒. เกิดระบบเครือข่ายการเฝ้าระวังและเตือนภัยชุมชน

• ตัวชี้วัด

๑. จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าลดลง

๒. มีเครือข่ายการเฝ้าระวัง และเตือนภัยชุมชน

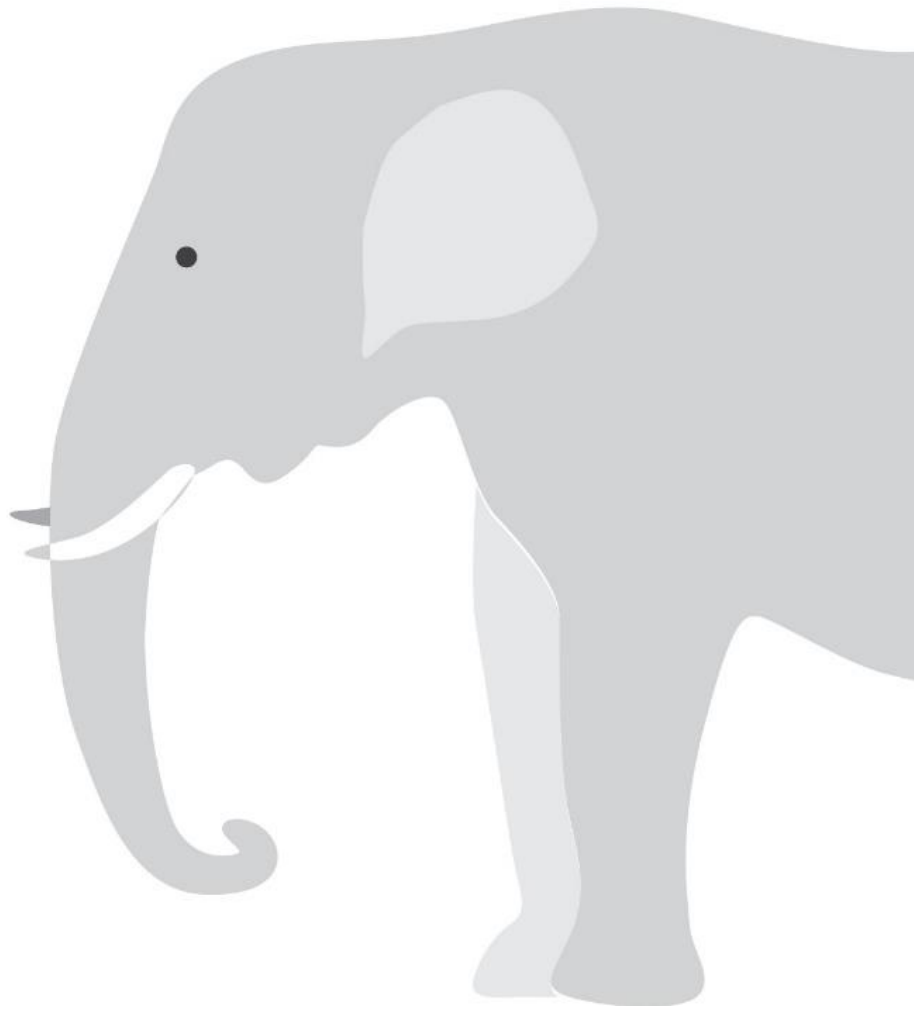
กลยุทธ์ที่ ๓.๔ สร้างระบบการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

• เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

๑. ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าใน ๕ จังหวัด ได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างเหมาะสม

• ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของสมาชิกกองทุนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าได้รับการเยียวยา

กระบวนการสนับสนุน

Change for Good

๓.๑ กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการ ดังนี้

๑) การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้ว เป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดีจนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ ศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

๒) การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับประชาชน เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชน มาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวทีประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

๓) การวางแผน/โครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการเป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกัน หาสาเหตุแนวทางแก้ไขและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชนและการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๔) การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน ใน ๒ ลักษณะ คือ

๔.๑) เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๔.๒) เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

๕) การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแล การทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงาน ตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบสามารถกระทำได้โดย

๕.๑) แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้าน ติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๕.๒) พัฒนาการเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจา ต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม ทำบันทึกรายงาน ตามแบบฟอร์ม ต่าง ๆ ของทางราชการ

๓.๒ กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

๓.๒.๑ กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน - ช้าง

๑) การเตรียมการพัฒนาเครื่องมือ สนับสนุนการเรียนรู้ประกอบด้วย

(๑) ทบทวนคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานฯ ตามคำสั่ง คณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ที่ ๓๖๕ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) ระบุประเด็นการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนด ประเด็นคำถามและรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล

๒) การลงพื้นที่ภาคสนาม

(๑) **การศึกษาชุมชน** เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน วิธีการในการศึกษา ชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ จัดทำแผนที่ชุมชน ระบุพิกัดและการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง มากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้วเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจ ปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ ศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

(๒) **การให้การศึกษากับชุมชน** การนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชน มาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหาย ต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหา ของชุมชน โดยจะแยกข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับคน ซึ่งประกอบด้วย สภาพสังคมและเศรษฐกิจรายครัวเรือน ทักษะคติของคนที่มีต่อช้าง ผลกระทบจากช้างและการเยียวยา หรือข้อมูลอื่น ๆ ตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสภาพพื้นที่

- ข้อมูลเกี่ยวกับช้าง ในเรื่องของพฤติกรรมต่างที่เกิดขึ้นในพื้นที่และข้อมูลพฤติกรรมทั่วไป ทั้งนี้ได้ทำเทคนิคและวิธีการทางเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและ เป็นการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น แผนที่เดินดิน/แผนที่ภูมิสังคม (Geo – Social Mapping) ในรูปแบบ Manual รูปแบบ Information Technology ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS : Geographic Information System) เป็นต้น

(๓) วางแผนการพัฒนาเป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๓.๒.๒ กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

ซึ่งประกอบด้วย

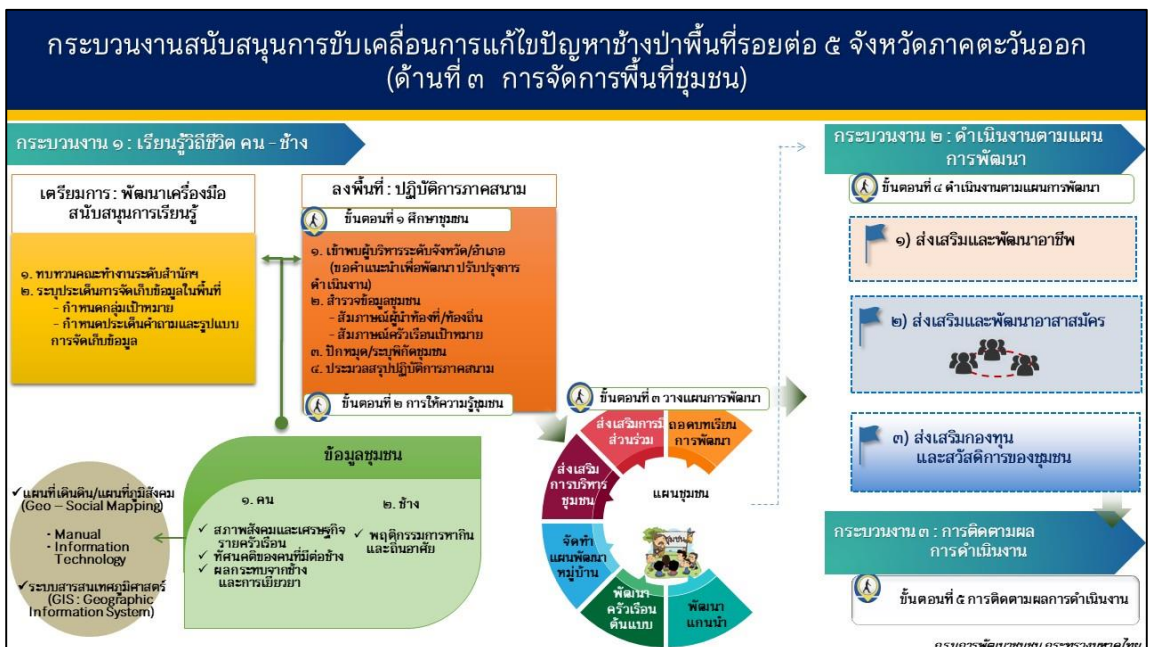
(๑) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดกลุ่มอาชีพ เกิดสินค้าและผลิตภัณฑ์ เกิดรายได้ชดเชยผลกระทบจากช้างป่า และสามารถบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งนำผลกำไรไปสู่การจัดสวัสดิการให้กับชุมชนได้

(๒) การส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยในชุมชน

(๓) การส่งเสริม และสนับสนุนให้สร้างระบบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ เช่น กองทุนชชานูรักษ์ กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากช้างป่า เป็นต้น

๓.๒.๓ กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

การติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่พบได้อย่างทันทั่วถึงที่ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแล การทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการ หรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ

แผนภาพที่ ๒ กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

ภาพกิจกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานระดับพื้นที่แก้ไขปัญหาลำปำ
พื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก
(จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

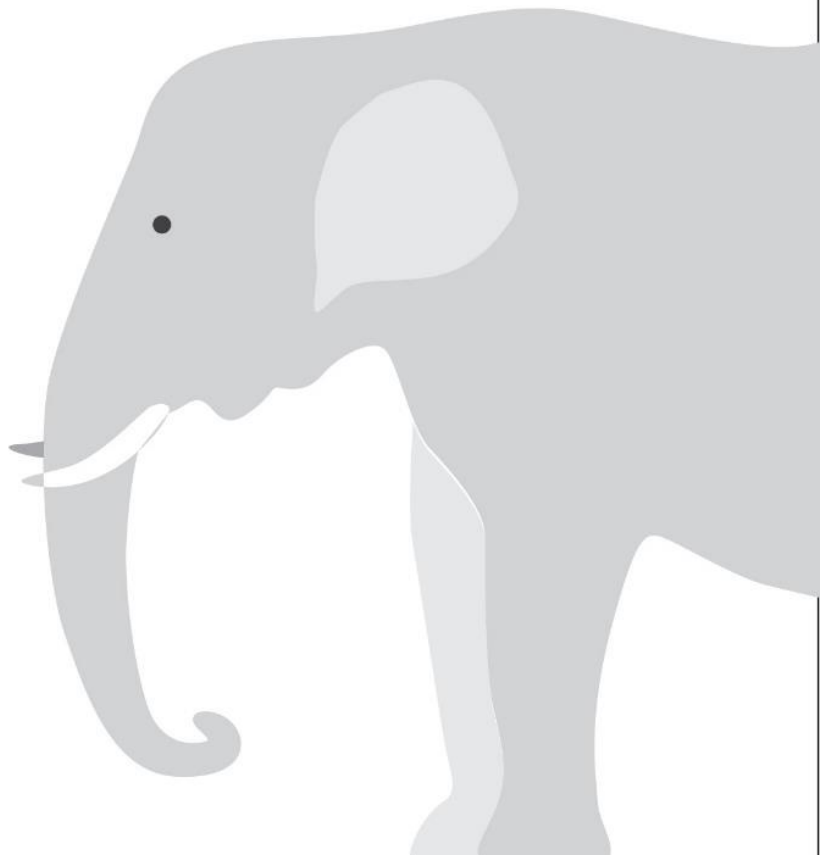

ผลการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานโครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์ในภารกิจเกี่ยวกับ "คน" ปี ๒๕๖๔ โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการปัญหาข้างป่าตามแผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้าง ภายใต้โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์ด้านการจัดการพื้นที่ชุมชน ดังนี้

๔.๑ การพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ โดยคณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก มีคำสั่ง ที่ ๓๔๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานขึ้นใหม่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลง โอนย้าย และเกษียณอายุราชการ โดยคณะกรรมการพัฒนาชุมชนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก มีคำสั่ง ที่ ๓๖๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๒ คณะ ดังนี้ ๑. คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ๒. คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ (คณะทำงานรับผิดชอบจังหวัดชลบุรี คณะทำงานรับผิดชอบจังหวัดฉะเชิงเทรา คณะทำงานรับผิดชอบจังหวัดจันทบุรี คณะทำงานรับผิดชอบจังหวัดระยอง และคณะทำงานรับผิดชอบจังหวัดสระแก้ว) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาข้างป่า การสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคชานุรักษ์” ภายใต้โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกำหนด และระบุประเด็นการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์

๔.๒ การลงพื้นที่: ปฏิบัติการภาคสนาม พื้นที่เป้าหมายหมู่บ้านคชานุรักษ์ และหมู่บ้านขยายผลหมู่บ้านคชานุรักษ์ จำนวน ๔๔ หมู่บ้าน ๑๑ ตำบล ๘ อำเภอ ๕ จังหวัด และให้ส่วนภูมิภาคดำเนินการขยายผลตามแนวทางให้ครอบคลุมหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากข้างป่า รวมทั้งสิ้น ๒๙๙ หมู่บ้าน ๕๖ ตำบล ๒๒ อำเภอ ๕ จังหวัด รายละเอียดการดำเนินการดังนี้

๔.๒.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน

กรมการพัฒนาชุมชน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ได้ดำเนินการครบทั้ง ๕ จังหวัด ด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ การถาม - ตอบ เป็นต้น มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้นจำนวน ๖,๙๗๖ คน ทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินผลการรับรององค์ความรู้มากกว่าร้อยละ ๘๐ ของเกณฑ์ประเมิน

๔.๒.๒ การปรับเปลี่ยนอาชีพ พัฒนาอาชีพ

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากข้างป่า ในพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก จำนวน ๒๕๓ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๔๕ ตำบล) เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดกลุ่มอาชีพ เกิดสินค้าและผลิตภัณฑ์ เกิดรายได้ชดเชยผลกระทบจากข้างป่า และสามารถบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งนำผลกำไรไปสู่การจัดสวัสดิการให้กับชุมชนได้

โดยในปี ๒๕๖๓ เกิดกลุ่มอาชีพ ๓๘๗ กลุ่ม มีครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗,๐๕๐ ครัวเรือน และในปี ๒๕๖๔ ได้ดำเนินการขยายผลและต่อยอดกิจกรรมจากปี ๒๕๖๓ จำนวน ๖๐ กลุ่มอาชีพ มีครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๑,๘๐๐ ครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดกิจกรรมโครงการ ดังนี้

๑) โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ให้สามารถจำหน่ายในระบบออนไลน์ และช่องทางการตลาดอื่น ๆ ได้

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน : ๔๕ ตำบลที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า

งบประมาณ ๑๗,๕๙๙,๕๐๐ บาท

กิจกรรมดำเนินการ

๑. สร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ โดยผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

๒. พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง เพื่อให้จำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ และช่องทางการตลาดอื่น ๆ

ผลการดำเนินงาน

จังหวัด	จำนวนตำบลที่ได้รับผลกระทบและได้รับงบประมาณ	จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วม	จำนวนกลุ่มอาชีพ	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น
จันทบุรี	๒๐	๔๙	๒๑	๓๒
ฉะเชิงเทรา	๗	๑๓	๑๓	๓๖
ชลบุรี	๑๐	๑๘	๑๓	๒๗
สระแก้ว	๔	๑๒	๘	๓๗
ระยอง	๔	๕	๕	๘
	๔๕	๙๗	๖๐	๑๔๐

ผลการดำเนินงานพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน – ช้าง

กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

พื้นที่เป้าหมายจังหวัดจันทบุรี จำนวน ๒๐ ตำบล ดำเนินกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

เกิดกลุ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ ๒๑ กลุ่ม จำนวนผลิตภัณฑ์ ๓๒ ผลิตภัณฑ์

ผลการดำเนินงานพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้าวป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน – ช้าง

กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

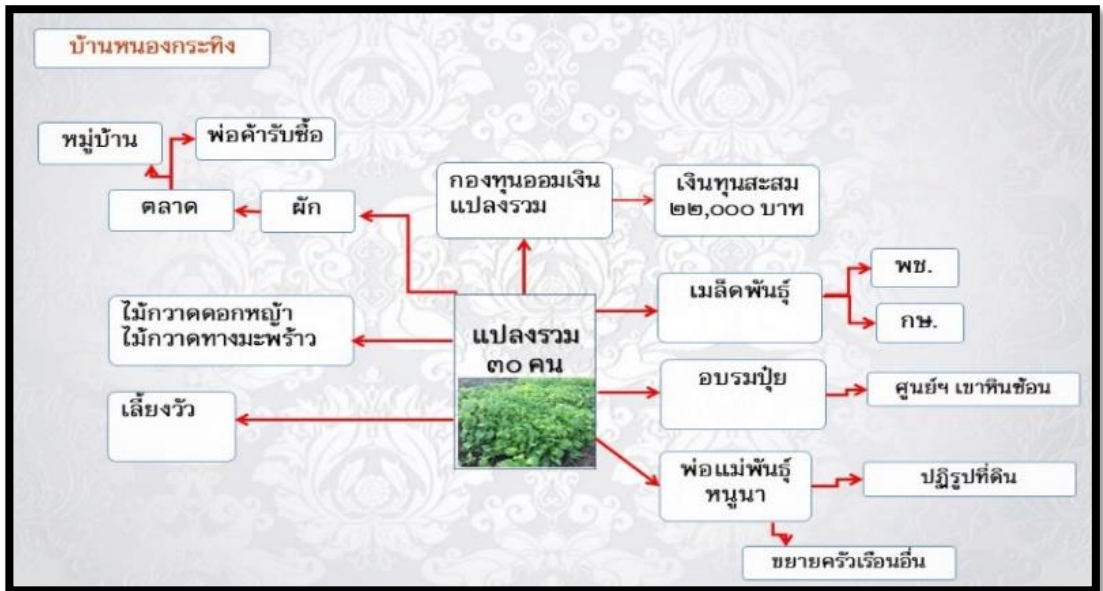
พื้นที่เป้าหมายจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๗ ตำบล ดำเนินกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

เกิดกลุ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ ๑๓ กลุ่ม จำนวนผลิตภัณฑ์ ๓๖ ผลิตภัณฑ์

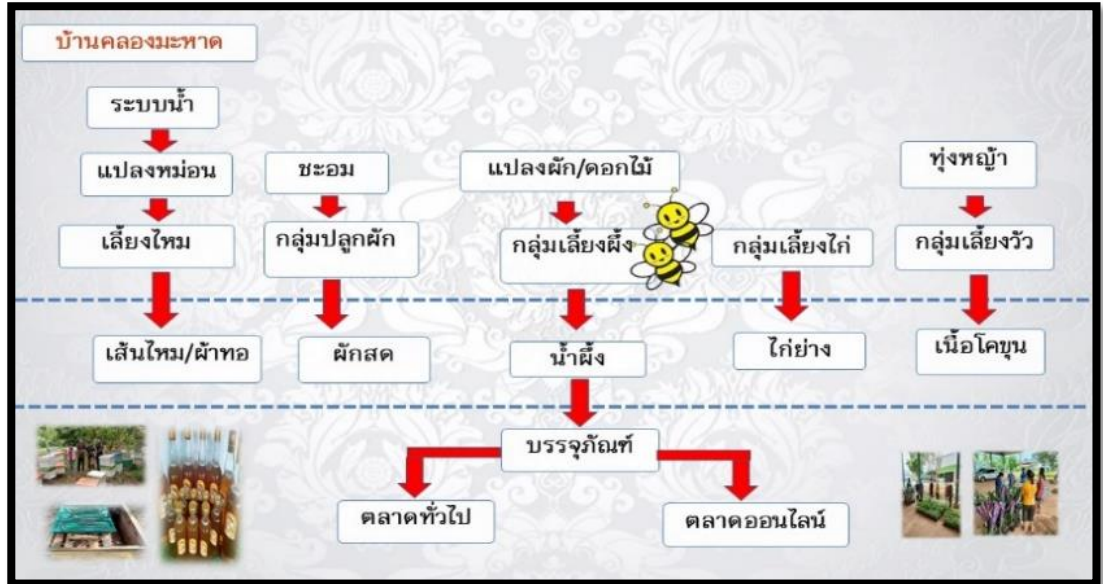

แผนผังการเชื่อมโยงการผลิตในพื้นที่ อำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ

อำเภอสนามชัยเขต

อำเภอท่าตะเกียบ

ผลการดำเนินงานพื้นที่จังหวัดชลบุรี

กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้าวป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน – ข้าว

กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

พื้นที่เป้าหมายจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๐ ตำบล ดำเนินกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

เกิดกลุ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ ๑๓ กลุ่ม จำนวนผลิตภัณฑ์ ๒๗ ผลิตภัณฑ์

ผลการดำเนินงานพื้นที่จังหวัดระยอง

กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้าวป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน – ช้าง

กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเล่าชาวนารักษ์ให้กับผู้นำชุมชนประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเล่าชาวนารักษ์ให้กับผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้าน จำนวน 29 หมู่บ้าน อำเภอเขาชะเมา

1. กลุ่มเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชั้นเด็กเล็กใช้วิธีทำ YouTube เล่นทาน และครูเล่าให้ฟัง
2. กลุ่มนักเรียน ประถม-มัธยม /นักเรียน กศน. ทำข้อคกลงร่วมกับผู้อำนวยการโรงเรียน ให้เป็น หนังสืออ่านนอกเวลา และมีการประเมินผล
3. กลุ่มผู้ใหญ่ อายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป อัดเสียงให้ผู้นำชุมชนเปิดตามหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจในการประชุมต่างๆ ในพื้นที่
4. ประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุ สวท.ระยอง ในรายการ"พัฒนาพาที" ทุกวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 10.10. - 11.00 น.

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๕

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

Change for Good

Change for Good

พื้นที่เป้าหมายจังหวัดระยอง จำนวน ๔ ตำบล ดำเนินกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

เกิดกลุ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ ๘ กลุ่ม จำนวนผลิตภัณฑ์ ๓๗ ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพตำบลน้ำเป็น

1. สบู่สมุนไพรผสมน้ำผึ้ง ตราบิกริน โปร ราคาก้อนละ 69 บาท

2. สบู่สมุนไพรผสมน้ำผึ้ง ตราบิกริน สปา ราคาก้อนละ 69 บาท

3. โถชันกันยุง ตราบิกรินบิฟ ราคาหลอดละ 50 บาท

ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพตำบลห้วยทับมณญ์

1. น้ำทากอนามัย ตรารักลชา ราคาชิ้นละ 45 บาท

2. กระเป๋าสะพาย ตรารักลชา ราคาใบละ 90 บาท

3. เสื้อโปโลตรารักลชา ราคาตัวละ 300 บาท

4. กะปิผงตรานิ้วปยอง ราคาซองละ 10 บาท

5. น้ำพริกกะปิผงสำเร็จรูป ตรานิ้วปยอง ราคาซองละ 10 บาท

6. น้ำพริกกะปิสำเร็จรูป แบบหลอด ตรานิ้วปยองราคาหลอดละ 60 บาท

ผลการดำเนินงานพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

กระบวนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาข้าวป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว)

กระบวนการ ๑ : เรียนรู้วิถีชีวิต คน – ช้าง

กระบวนการ ๒ : ดำเนินงานตามแผนการพัฒนา

กระบวนการ ๓ : การติดตามผลการดำเนินงาน

ถอดองค์ความรู้สร้างกลยุทธ์การจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่า จ.สระแก้ว

๒) โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านคลองตาดิน หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองพลู อำเภอบาชีงมัญญ จังหวัดจันทบุรี

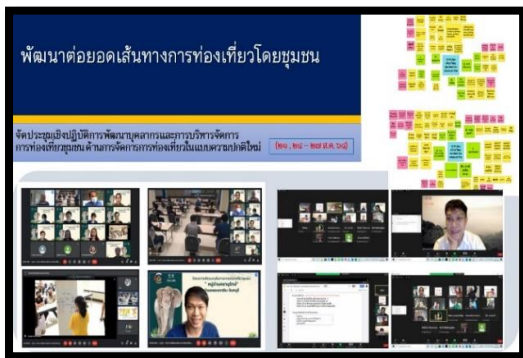
วัตถุประสงค์ เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก โดยใช้พื้นที่หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางการบูรณาการแก้ไขปัญหา การสร้างผู้นำ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ การขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต และเพื่อให้คนและช้างป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

งบประมาณ ๔๕๔,๕๐๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนบ้านคลองตาดิน (หมู่บ้านคชานุรักษ์) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองพลู อำเภอบาชีงมัญญ จังหวัดจันทบุรี จำนวน ๒๐ คน

ผลการดำเนินโครงการ สมาชิกชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้นเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop ดังนี้ ๑) โครงสร้างชมรมการท่องเที่ยวบ้านคลองตาดิน และ ๒) กฎระเบียบในการทำการท่องเที่ยวชุมชนในเบื้องต้น ทั้งนี้ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ มีดังนี้

- ๑) หมู่บ้านคชานุรักษ์เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวและศึกษาดูงานให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
- ๒) ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านคชานุรักษ์มีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๓) ประชาชนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยว

การบูรณาการแก้ไขปัญหา
การสร้างผู้นำ สร้างการมี
ส่วนร่วมของชุมชนโดยการ
น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่
การปฏิบัติ การขับเคลื่อน
การน้อมนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่
การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต
และเพื่อให้คนและช้างป่า
สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล

๓) การติดตามสนับสนุนอาชีพทางเลือกให้ตรงกับความต้องการของหมู่บ้านชนารักษ์

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการสนับสนุนอาชีพทางเลือกให้ตรงกับความต้องการของหมู่บ้านชนารักษ์ โดยสนับสนุนกลุ่มเลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒ โครงการ งบประมาณ ๙๗๖,๒๑๕ บาท เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยจำแนกเป็น

(๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด หมู่ที่ ๑๔ ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา งบประมาณ ๔๙๓,๑๘๐ บาท

(๒) โครงการฝึกอบรมอาชีพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด หมู่ที่ ๑๔ ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา งบประมาณ ๔๘๓,๐๓๕ บาท

ซึ่งในปี ๒๕๖๔ กรมการพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งบ้านคลองมะหาด จากโครงการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า จำนวน ๓๙๑,๑๐๐ บาท แบ่งเป็นการสนับสนุน ๓ กลุ่มอาชีพ

กิจกรรมที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดไถ่ย่างท่าตะเกียบ งบประมาณ ๘๔,๒๗๐ บาท

กิจกรรมที่ ๒ สนับสนุนการปลูกชะอมล้อมรั้วและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ งบประมาณ ๑๕๑,๑๑๐ บาท

กิจกรรมที่ ๓ สนับสนุนการเลี้ยงผึ้งและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ งบประมาณ ๑๒๒,๓๐๐ บาท

กิจกรรมที่ ๔ ให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ งบประมาณ ๓๓,๔๒๐ บาท

สำหรับกิจกรรมที่ ๓ สนับสนุนการเลี้ยงผึ้งและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ งบประมาณ ๑๒๒,๓๐๐ บาท โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งสนับสนุนกลุ่ม และจะดำเนินการปลูกผักสวนครัวและปลูกไม้ดอก เพื่อสร้างแหล่งอาหารของผึ้ง

๔) การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยได้ดำเนินการรอบที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และดำเนินการรอบที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน และลดรายจ่ายในการดำรงชีวิตของประชาชนทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด และได้รับมอบเมล็ดพันธุ์ผัก จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ซอง (รอบละ ๑๐๐,๐๐๐ ซอง) แจกจ่ายให้กับครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อเป็นการกระตุ้น การขับเคลื่อนโครงการให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแพร่หลายในทุกครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากข้าวย่ำ กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรเมล็ดพันธุ์ผักให้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อกระตุ้น การมีส่วนร่วมในชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานในพื้นที่เกิดประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ สร้างระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยในชุมชน

๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยข้างป่า

(๑) มีการจัดตั้งคณะทำงานและชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วเฝ้าระวังข้างป่า
ครอบคลุมทั้ง ๕ จังหวัดมีอาสาสมัคร จำนวน ๒,๖๑๙ คน

(๒) อาสาสมัครมีหน้าที่เฝ้าระวังติดตามตอนกลับคืนสู่ป่า ประชาสัมพันธ์
สร้างความเข้าใจข้อควรปฏิบัติ แจ้งเตือนเหตุการณ์เคลื่อนผ่านของข้างป่าแก่ประชาชน
ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ประสบภัยข้างป่า

๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

(๑) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน ๑,๕๖๓ คน

(๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ อบต./
อาสาสมัคร/กู้ภัย/ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ร่วมผลักดันข้างป่าและ
ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่

(๓) ดำเนินการติดตั้งกล้อง CCTV เพื่อติดตามพฤติกรรมข้างป่าในพื้นที่

๓) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก

อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก จำนวน ๕๔๗ คน โดยได้รณรงค์สร้างความรู้
ความเข้าใจโดยใช้สื่อ “เรื่องเล่าชาวชนารักษ์” ให้รู้จักพฤติกรรมของข้าง การระวังป้องกันตนเอง
การปฏิบัติตนเมื่อเผชิญหน้ากับข้างป่าและส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทาน
เพื่อลดรายจ่ายภายในครัวเรือน

๔.๒.๔ สร้างระบบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

๑) กองทุนชนารักษ์ จำนวน ๘ กองทุน (๘ หมู่บ้านชนารักษ์) มีเงินทุนตั้งต้น
รวมทั้งสิ้นจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

๒) กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากข้างป่า (กองทุนอื่น ๆ)

(๑) กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากข้างป่า อำเภอเขาชะเมา

(๒) ชมรมเพื่อนข้างทุ่งควายกิน ๒๕๖๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกเลาง
จังหวัดระยอง

(๓) กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยข้างป่า อำเภอท่าตะเกียบ

(๔) กองทุน“คนรักข้าง” จังหวัดจันทบุรี

(๕) บัณฑิตช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากข้างป่า อำเภอบ่อทอง

(๖) กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยข้างป่า อำเภอหนองใหญ่

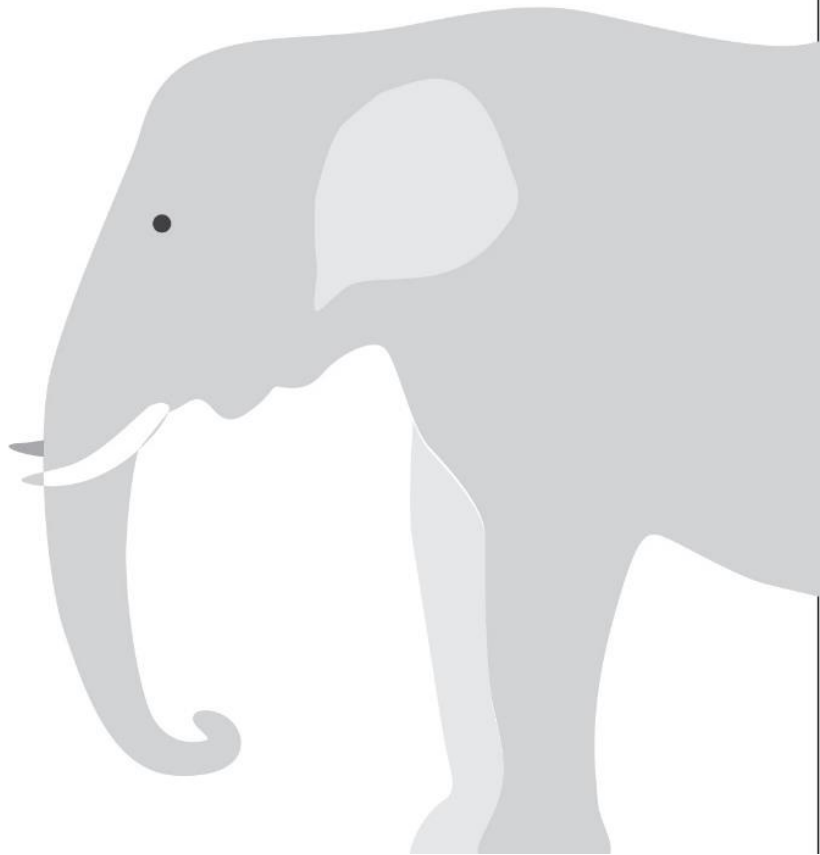
(๗) กองทุนคนรักข้างป่า อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

๓) การดำเนินขยายเขตไฟฟ้าให้กับประชาชนในเขตบ้านคลองพอก อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔ โดยความร่วมมือของกระทรวงมหาดไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสอยดาว ได้ดำเนินการปักเสาเอกไฟฟ้าให้กับประชาชนบ้านคลองพอกอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

Change for Good

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มช่องทางการตลาด

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการเพิ่มช่องทางการตลาด

๕.๑ ขออนุญาตจำหน่ายเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการพัชรสุธาดานุรักษ์

กรมการพัฒนาชุมชนได้ขออนุญาตจำหน่ายเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการพัชรสุธาดานุรักษ์ จำนวน ๑๑ รายการ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิก บ้านชัยพัฒนา ตำบลทุ่งมหาเจริญ
อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
นางมุด ชี้อิสต์ย์ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๕๒๓๙ ๘๘๒๑

เต้าเจี้ยว Homemade บ้านนายาว หมู่ที่ ๑๕
ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชื่อผู้ติดต่อ : นางสาวท เจริญบุตร
เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘ ๐๐๒๕ ๑๒๘๔
สถานที่จำหน่าย : ร้านภูฟ้า,ตลาดภายในจังหวัด
ร้านดอยคำสาขาโรงพยาบาลศิริราช

ซีอิ๊วขาว Homemade บ้านนายาว
หมู่ที่ ๑๕ ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา
นางสาวท เจริญบุตร
เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘ ๐๐๒๕ ๑๒๘๔
สถานที่จำหน่าย : ร้านภูฟ้า,ตลาดภายในจังหวัด

ผ้าถุงไหมทอมือ โส้ดละออ
บ้านอ่างเตย หมู่ที่ ๙ ตำบลท่าตะเกียบ
อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
นางสาวนงนุช วงคง
เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘ ๙๘๓๑ ๔๗๓๓

Change for Good

ซอสพริก เพชรพลวงทอง บ้านเขาใหญ่ หมู่ที่ ๔
ตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
นายภคพล เบ็มทอง
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๑๔๙๙ ๒๙๕๕
ID Line : ๐๘ ๑๔๙๙ ๒๙๕๕
WEB : www.otoptoday.com/Shopee.co.th

น้ำสำรอง พลวงทอง
บ้านเขาใหญ่ หมู่ที่ ๔ ตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง
จังหวัดชลบุรี
นายเอกชัย สิริจันทร์
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๔๑ ๗๓๓๓

กะปิอิ

บ้านเขาจันทร์ หมู่ที่ ๗

ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

นางสาวจุฑารัตน์ สอดส่อง

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๕๙ ๘๒๗๔

Change for Good

ไมเค็มสมุนไพรบ้านเขาจันทร์
บ้านเขาจันทร์ หมู่ที่ ๗
ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอบางบาล
จังหวัดระยอง
นางสาวจุฑารัตน์ สอดส่อง
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๕๙ ๘๒๗๔

เสื้อสมคิดคชา

บ้านเขาจันทร์ หมู่ที่ ๗ ตำบลห้วยทับมอญ
อำเภอบางบาล จังหวัดระยอง
นางสาวจุฑารัตน์ สอดส่อง
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๕๙ ๘๒๗๔

พริกแกงป่า เน้นตุตตบ
บ้านเนินจำปา หมู่ที่ ๓ ตำบลพวา
อำเภอแก่งหางแมว
จังหวัดจันทบุรี
นางศรีนวล มุกดาสนิห
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๙๘๐๐ ๗๖๐๒

๕.๒ ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์เข้าร่วมโครงการจำหน่ายใน Shopee

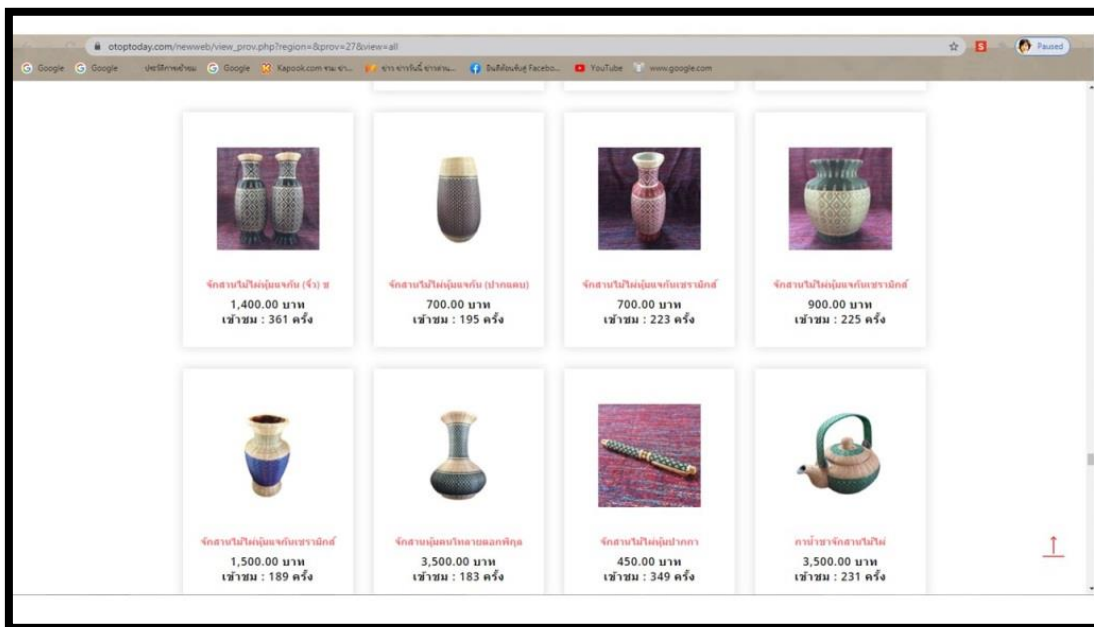
กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการเพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์หมู่บ้านคชานุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยดำเนินการประสานและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ร่วมจำหน่ายตามโครงการ “ไตรโครงการ” ซึ่งจำหน่ายในแพลตฟอร์มช้อปปิ้งออนไลน์ Shopee มี จำนวน ๓ ผลิตภัณฑ์ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่หุ้มปากกา หุ้มกระเป๋ และหุ้มแจกันเซรามิก
บ้านชัยพัฒนา ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอรังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
นางมุด ชี้อัสตย์
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๕๒๓๙ ๘๘๒๑

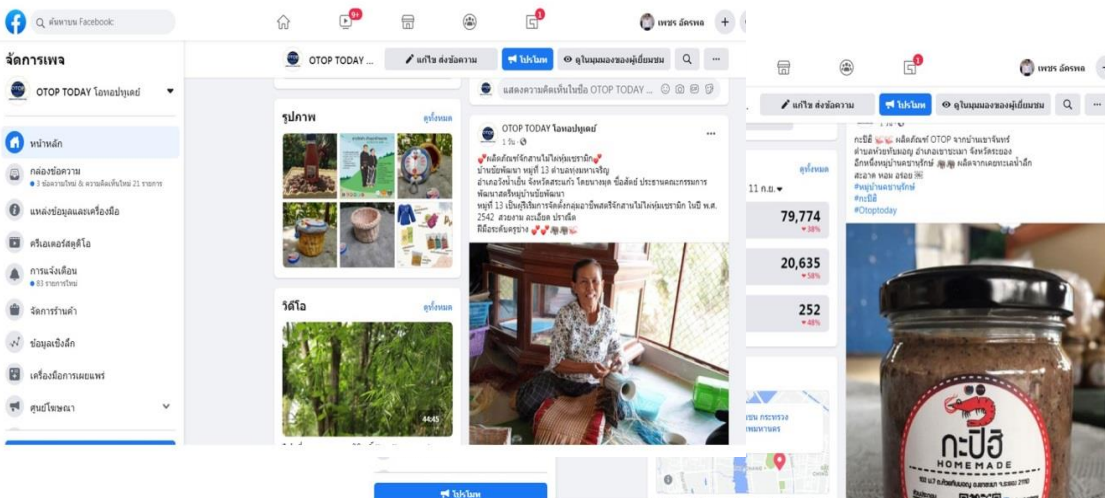

๕.๓ ส่งเสริมการเข้าสู่ตลาดออนไลน์

กรมการพัฒนาชุมชนได้นำผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าเผยแพร่เว็บไซต์ WWW.OTOPTODAY.COM ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวมสินค้า OTOP ที่ใหญ่ที่สุดเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงผลิตภัณฑ์และสินค้าของหมู่บ้านคชานุรักษ์และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า

พร้อมทั้งได้ดำเนินการนำสินค้าและผลิตภัณฑ์เข้า Facebook fanpage : OTOPTODAY โอท็อปทูเดย์และไลฟ์สด เพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้า

๕.๔ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการประสานและสั่งการให้หน่วยงานในบังคับบัญชา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสานการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จากช้างป่า โดยการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เช่น งาน OTOP CITY งาน OTOP ศิลปาชีพ หรืองานอื่น ๆ ที่เป็นงานจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

รวมทั้งการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งการขยายช่องทางการตลาด ให้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ด้านการพัฒนาพื้นที่ชุมชน เกิดประสิทธิภาพสามารถจัดการปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ผลการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน หมู่บ้านคชานุรักษ์

Change for Good

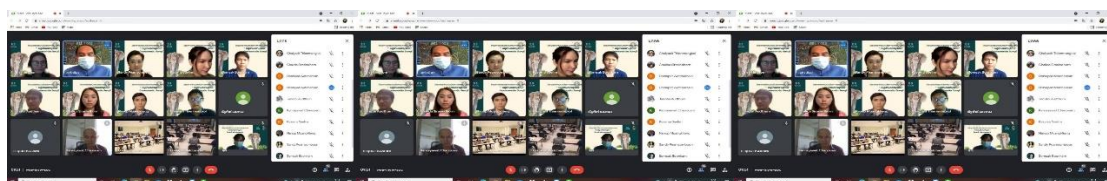
โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชาณรักษ์ คลองตาอิน หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

หมู่บ้านคชาณรักษ์แห่งแรกที่ได้ดำเนินการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดการตนเอง ๑ ใน ๘ หมู่บ้านคชาณรักษ์ จาก ๕ จังหวัด โดยมีหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าในพื้นที่ ๒๒ อำเภอ ๕๖ ตำบล ๒๙๙ หมู่บ้าน

ผลการดำเนินการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชาณรักษ์

๑. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ให้ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวในแบบ “ความปกติใหม่และการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล” (NEW NORMS AND SOCIAL DISTANCING IN TOURISM) ผ่านช่องทางออนไลน์ ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ ระยะเวลา ๒๕ ชั่วโมง โดยนายสุรศักดิ์ อักษรกุล รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นประธานเปิดการฝึกอบรมทางออนไลน์ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ และผู้เข้าร่วมอบรมผ่านออนไลน์ ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

ครั้งที่	วันที่	ระยะเวลา	สถานที่อบรมผ่านระบบออนไลน์	เนื้อหาการอบรม
๑	๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔	๘ ชั่วโมง	ห้องประชุม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี	องค์ประกอบการเตรียมชุมชนท่องเที่ยว
๒	๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอ้าย	การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว
๓	๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอ้าย	การค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
๔	๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอ้าย	การเตรียมการตลาดด้านการท่องเที่ยว
๕	๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๔	๕ ชั่วโมง	ที่พักอ้าย	การออกแบบกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

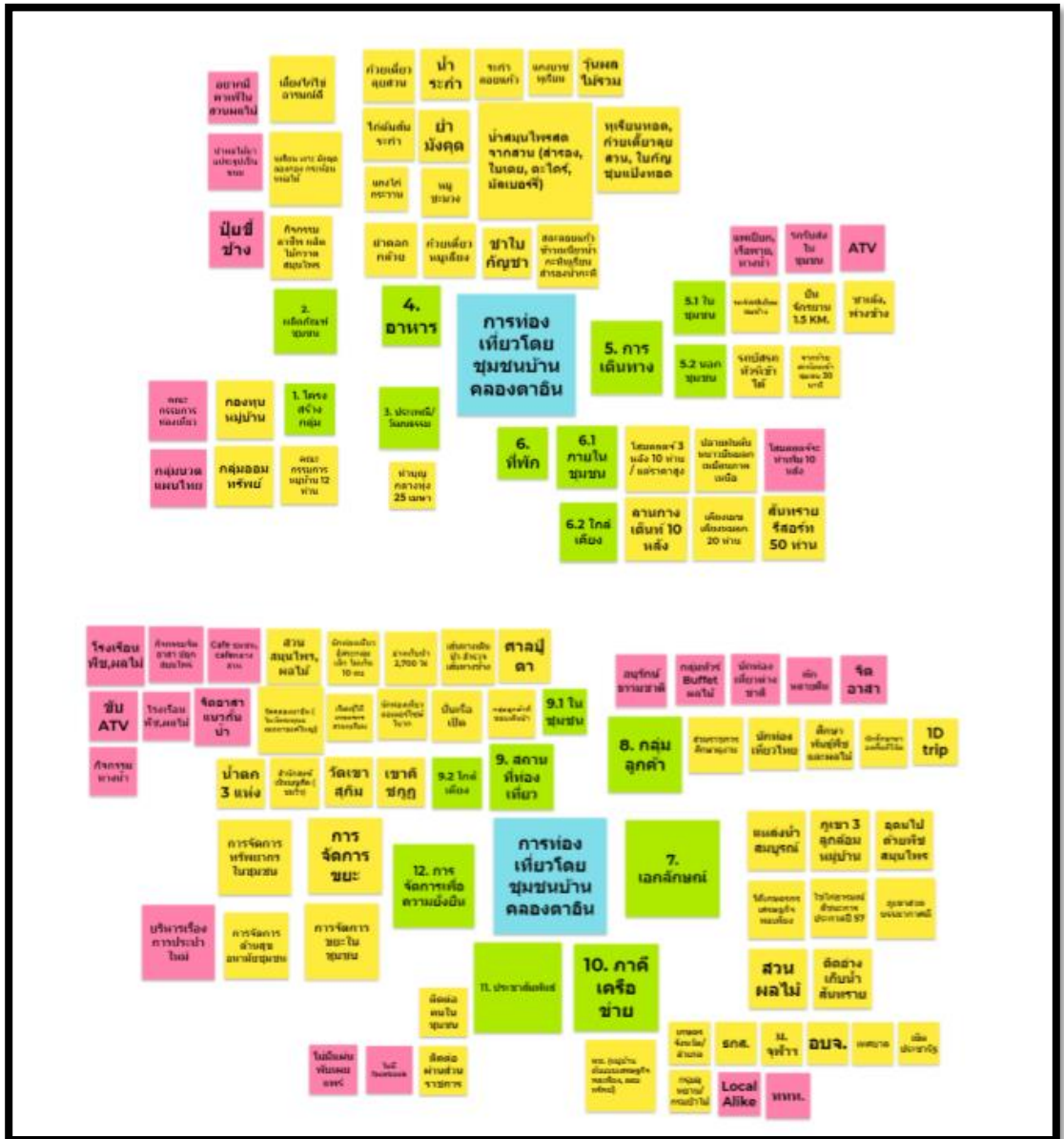

ผลการฝึกอบรม ครั้งที่ ๑ – ๕

ครั้งที่ ๑ : องค์ประกอบการเตรียมชุมชนท่องเที่ยว

• ผลการดำเนินงาน :

๑) ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเตรียมความพร้อมชุมชนเพิ่มมากขึ้น โดยได้ร่วมกันจัดทำแผนผังองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน ดังนี้

๒) ชุมชนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของชุมชน โดยมีผลลัพธ์ ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สมบูรณ์ มีอากาศบริสุทธิ์ มีสัตว์ป่านานาชนิด - บุคลากรในชุมชนมีความพร้อมในการทำการท่องเที่ยว มีหัวใจบริการ และมีความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน - มีแหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณสถานภายในชุมชน - มีช้างป่าอยู่อาศัยในธรรมชาติที่สามารถพบเห็นได้บ่อยๆ - การเดินทางมายังชุมชนมีความสะดวก	- ชุมชนขาดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหลายรายการ อาทิ น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ (DTAC และ TRUE) และถนนที่มีคุณภาพ - ชุมชนขาดประสบการณ์ในการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
- มีหน่วยงานภายนอกที่เห็นศักยภาพของชุมชนในการทำการท่องเที่ยว และให้การสนับสนุนในด้านของการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าชุมชน รวมถึงการทำการตลาดให้กับชุมชน	- สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปมีการขยายตัวไม่สูง - ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นวงกว้าง - การลงทุนต่างๆ ทั้งเพื่อการทำการท่องเที่ยว และการพัฒนาสินค้ามีความเสี่ยงจากการที่อาจไม่มีนักท่องเที่ยวในจำนวนที่มากพอในอนาคต - การเดินทางโดยรถสาธารณะเพื่อเดินทางมายังชุมชนมีไม่มาก ทำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบายเลือกที่จะเดินทางเองโดยรถยนต์ส่วนตัว หรือเช่ารถทำให้มีต้นทุนการเดินทางสูง

๓) ชุมชนได้ร่วมศึกษากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านบวก และด้านลบจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีข้อสรุป ดังนี้

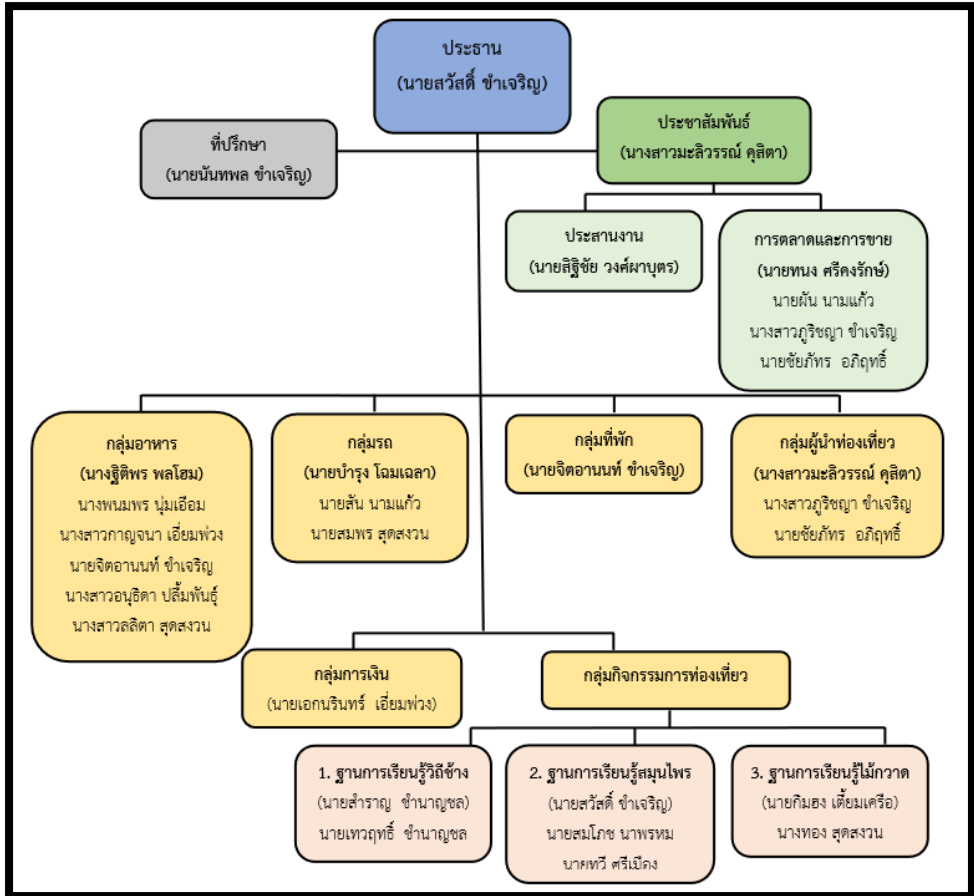
กลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านบวก และด้านลบจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน		
ผลกระทบทางบวก (Positive impacts for tourism)	ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น	แนวทางการดำเนินการ
	สมาชิกชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	จากการขายสินค้าและบริการให้กับนักท่องเที่ยว อาทิ ขายสินค้าชุมชน สินค้าทางการเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว และการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
	สมาชิกชุมชนมีการเสริมทักษะต่างๆ	มีความสามารถเพิ่มขึ้นด้านการบริการนักท่องเที่ยว การเล่าเรื่องสื่อความหมาย และภาษาต่างประเทศ เป็นต้น
	ชุมชนคล่องตัวขึ้นเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น	การเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้นของชุมชนทำให้สามารถขายสินค้าและบริการของชุมชนได้ง่ายขึ้น ผ่านการประชาสัมพันธ์ของสื่อออนไลน์ต่างๆ ของชุมชน และจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน
	ชุมชนมีความเจริญเพิ่มมากขึ้น	การมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ชุมชนได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่างๆ ทำให้สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้ดีขึ้น เช่น สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณ internet ถนนลาดยาง ไฟฟ้า และน้ำประปาที่มีคุณภาพ
	ชุมชนสามารถอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้	การใช้ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนนำมาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนสามารถเก็บรักษาอัตลักษณ์ต่างๆ ของชุมชนไว้ได้เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการมาชม และทำกิจกรรมดังกล่าว
ผลกระทบทางลบ (Negative impacts for tourism)	มีปริมาณขยะเพิ่มสูงขึ้น	เพิ่มจุดทิ้งขยะ และออกกฎ ระเบียบ แนวทางการบริหารจัดการขยะภายในชุมชน
	อาจมีมลพิษเพิ่มขึ้น	จัดเวรยามเฝ้าระวัง และคอยสอดส่องดูแลนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน โดยใช้โครงสร้างการทำงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
	เกิดความวุ่นวายในการบริหารจัดการชุมชน	ร่วมกันออกกฎ ระเบียบการบริหารจัดการชุมชนให้มีความชัดเจน โปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วม และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
	อาจเกิดการระบาดของโรคต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะโควิด – ๑๙	มีมาตรการคัดกรองนักท่องเที่ยว มีแนวทางการให้บริการอย่างปลอดภัย การเว้นระยะห่างทางสังคม และปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข

๔) จากการประเมินศักยภาพในการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการใช้ Local Alike Criteria ในการวิเคราะห์จำแนกชุมชนออกเป็น ๓ ระดับ คือ ชุมชนเริ่มต้น (Little Star), ชุมชนที่กำลังเติบโต (Rising star) และชุมชนต้นแบบ (Super star) นั้น พบว่า **ชุมชนบ้านคลองตาอิน จัดอยู่ในระดับ ชุมชนเริ่มต้น (Little star)** ที่อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านองค์ความรู้และโครงการการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการท่องเที่ยวชุมชนได้ต่อไป

ครั้งที่ ๒ : การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว

• ผลการดำเนินงาน : ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว และเกิด (๑) โครงสร้างชมรมการท่องเที่ยวบ้านคลองตาอิน และ (๒) กฎระเบียบในการทำ การท่องเที่ยวชุมชนในเบื้องต้น ดังนี้

กฎ ระเบียบ ในการทำการท่องเที่ยวชุมชนเบื้องต้น

๑) กฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยว

๑. ห้ามดื่มของมึนเมาภายในชุมชน
๒. ห้ามเสพสารเสพติด
๓. พึงขยะให้เป็นที่เป็นทาง
๔. ห้ามพกพาอาวุธ
๕. ห้ามลักทรัพย์และทำลายทรัพย์สินชุมชน
๖. กิจกรรมเรียนรู้วิถีช้างป่า
 - ๑) เดินทางพร้อมมัคคุเทศก์ชุมชนเท่านั้น
 - ๒) หลีกเลี่ยงการใช้ Flash ในการถ่ายภาพ
 - ๓) แต่งกายในชุดสุภาพและหลีกเลี่ยงการใส่สีฉูดฉาด
๗. ขับรถด้วยความระมัดระวังและใช้ความเร็วต่ำ
๘. เดินทางกับไกด์ชุมชนเท่านั้น

๒) กฎระเบียบสำหรับสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว

๑. ด้านอาหารอย่างมีสุขลักษณะ
๒. แต่งกายให้เหมาะสมกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน
๔. หมั่นทำนุบำรุงสถานที่ เครื่องไม้เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความสวยงามและคงสภาพที่ดีอยู่เสมอ
๕. ติดต่อประสานงานเรื่องการท่องเที่ยวกับตัวแทนด้านการประชาสัมพันธ์ชุมชนเท่านั้น

Change for Good

ครั้งที่ ๓ : การค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

• ผลการดำเนินงาน : ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop ค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านคลองตาดิน เพื่อกำหนด Branding Identity ของชุมชน และกำหนดคำขวัญส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองตาดิน (Tagline) จากอัตลักษณ์ดังกล่าว ได้ข้อสรุปดังนี้

๑) Branding Identity ของชุมชน :

“พืชสมุนไพร ไร่ไถ่อารมณ์ดี ผลไม้ และช้างป่า”

๒) คำขวัญส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองตาดิน Tagline :

“คลองตาดิน ถิ่นช้างป่า ไร่ค่าสมุนไพร ผลไม้ไทยอุดมสมบูรณ์”

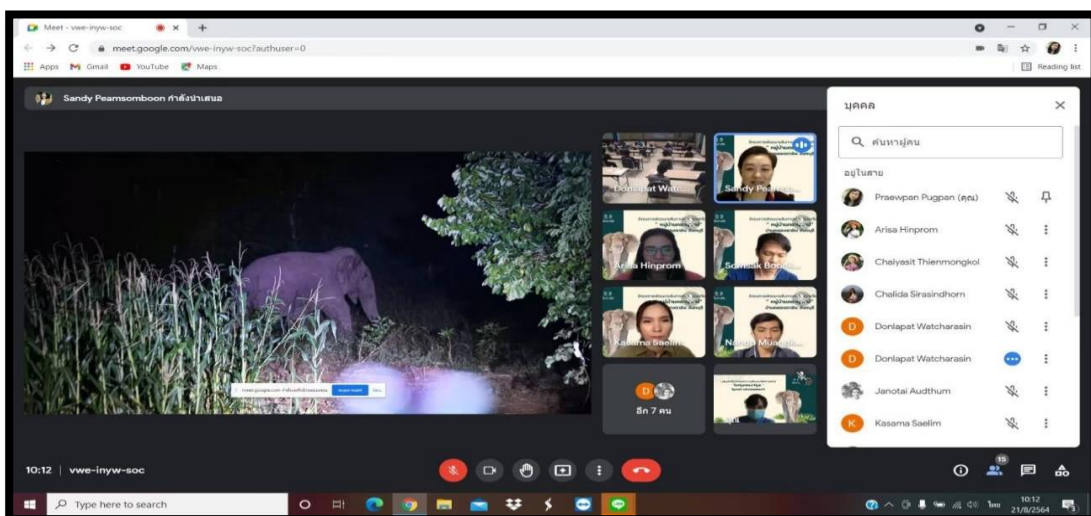
ครั้งที่ ๔ : การเตรียมการตลาดด้านการท่องเที่ยว

• ผลการดำเนินงาน : ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเตรียมการตลาดด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop ร่วมกันวาดภาพอนาคตชุมชน (Future Casting) ภายหลังจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน ร่วมกัน และร่วมกันวางแผนธุรกิจผ่าน Business Model Canvas ดังนี้

๑) Future Casting: “ชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวชมช้างป่า”

๒) Business Model Canvas

Business Model Canvas บ้านคลองคานิน หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี		
เขาและเธอคือใคร ครอบครัวคนไทยที่ชอบท่องเที่ยวแนวธรรมชาติ วัยทำงานไม่เกิน ๒๐ คน หรือกลุ่มศึกษาดูงาน ที่สนใจด้านสมุนไพร ผลไม้ ไข่ไก่อารมณ์ดี ช้างป่า	เพื่อนร่วมงาน ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒) พช. ๓) กรมป่าไม้ ๔) เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ๕) ธกส. ๖) ททท. ๗) อพท. ๘) โลเคิล อีโคโนมี้ ๙) เครือข่ายสื่อเยาวชนโทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต ๑๐) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ๑๑) มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี ๑๒) เทศบาล ๑๓) อนามัยท้องถิ่น ๑๔) อบจ. ๑๕) ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ๑๖) สภาเกษตรกรจันทบุรี ๑๗) กรมท่องเที่ยว ๑๘) วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ของชุมชน	ให้คิด ทำให้เห็น ทำให้งดงาม “คลองคานิน ถิ่นช้างป่า ลำค่าสมุนไพร ผลไม้ไทยอุดมสมบูรณ์”
กิจกรรม - ไร่พริก - เข้าฐานกิจกรรม ไร่พริก ไร่ไข่ไก่อารมณ์ดี - ทำไม้กวาดดอกหญ้า ทำอาหารสำหรับชุมชน - ชี ATV, ตั้งแคมป์กางเต็นท์ - ชมสวนผลไม้ ชมสวนสมุนไพร - นวดแผนโบราณ - คูช้าง (บรอกกะระ) ดูนก		ต้นทุนรายได้ รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร โดยปกติประมาณ ๔-๕ แสนบาท/ครัวเรือน/ปี
นำเสนอสิ่งที่มี - ภูเขา ๓ ลูกรายล้อมหมู่บ้าน - ชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำชุมชน - ชมสวนผลไม้ สวนสมุนไพรชุมชน - ไร่พริกของครัวเรือนคานิน - ชมช้างป่า นกเงือก นกสวยงามต่างๆ - เที่ยวชมฟาร์มไข่ไก่อารมณ์ดี	ให้เขาพาเราไปเจอ ๑) Facebook, IG, TikTok, Youtube ๒) Influencers ๓) Shopee / Lazada	จากช่องทางรายได้ชุมชน - แปรูปผลไม้มอบชุมชนให้มีมูลค่าสูงขึ้น - พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ลูกประคบขนาดแผนไทย - จัดทำของที่ระลึกเกี่ยวกับช้าง
		ผลกระทบ ๑) เศรษฐกิจ : มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าชุมชนและการท่องเที่ยว ๒) สังคม ชุมชนเป็นรู้จักของบุคคลภายนอกเพิ่มขึ้น ๓) สิ่งแวดล้อม จัดตั้งกองทุนดูแลสิ่งแวดล้อม

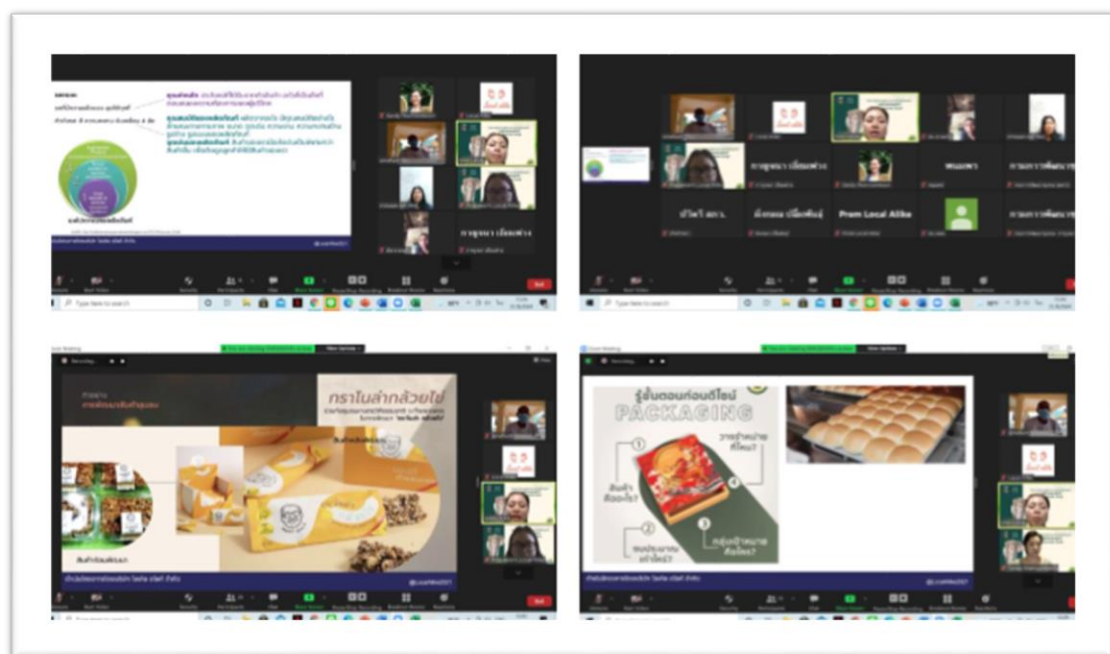
ครั้งที่ ๕ : การออกแบบกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

• **ผลการดำเนินงาน :** ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออกแบบกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองตาคินแบบ ๑ วัน และแบบ ๒ วัน ๑ คืน รายละเอียดดังนี้

โปรแกรมการท่องเที่ยวระยะ ๒ วัน (๒ Days ๑ Night Trip)			
เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้รับผิดชอบ
วันที่หนึ่ง ๐๙.๐๐ น.	พบกันที่วัดคลองตาคิน ทานอาหารว่าง ต้อนรับ แนะนำชุมชน - แนะนำชุมชน กล่าวต้อนรับ - ไปไหว้พระที่วัดคลองตาคิน - กิจกรรมเสริมปักกลีบดอกบัว/ทำช่อดอกไม้ถวายพระ - เดินชมไม้กฤษณา - นั่งชาเล้งเที่ยว	วัดคลองตาคิน จอดรถที่วัด (๓๐ คัน)	พี่บำรุง (ที่จอดรถ) พี่ฐิติพร (ของว่าง/ ปักกลีบดอกบัว) ก้านันสวัสดิ์ (กล่าวต้อนรับ) ผ.ช. มะลิวรรณ (ไกด์ , ประสานงาน) ผช. เอกรินทร์ ประสานงานวัด/ ชมไม้กฤษณา
๑๐.๐๐ น.	- ศาลาชุมชน ทานของว่าง - ชมสวนทุเรียน	สวนทุเรียน	ก้านันสวัสดิ์
๑๑.๐๐ น.	ไปฟาร์มไข่ไก่ เก็บไข่ ทำอาหารกลางวัน - ให้ อาหารไก่	ฟาร์มไก่ก้านันสวัสดิ์	ก้านันสวัสดิ์
๑๒.๐๐ น.	ทานอาหารกลางวัน	ศาลาชุมชน	พี่ฐิติพร/พี่พนมพร
๑๓.๐๐ น.	เที่ยวชมสวนสมุนไพร + ปลูกสมุนไพรคนละ ๑ ต้น	สวนสมุนไพรก้านันสวัสดิ์	ก้านันสวัสดิ์
๑๔.๐๐ น.	ทำลูกประคบ (นวดไทย กิจกรรมเสริม คิด ค่าบริการเพิ่มเติม)	ศาลาชุมชน	พี่พนมพร
๑๕.๐๐ น.	เข้าที่พัก และพักผ่อนตามอัธยาศัย	กางเต้นท์/ รีสอร์ทใกล้เคียง	***กางเต้นท์ ณ ลานของก้านัน สวัสดิ์
๑๗.๓๐ น.	ทานอาหารเย็น		
๑๙.๐๐ น.	นั่งรถกระบะไปดูรอยเท้าช้าง		พี่สำราญ อาสาดูแลช้าง ๑ คน/ รถ กระบะ ๑ คัน (๑ คันนั่งได้ ๘ คน)
๒๑.๐๐ น.	กลับมาที่ที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย	กางเต้นท์/ รีสอร์ทใกล้เคียง	
วันที่สอง ๐๖.๐๐ น.	กิจกรรมตักบาตร (พระ ๔ รูป) พระมารับ บาตรที่ศูนย์		
๐๗.๐๐ น.	ทานอาหารเช้า (ข้าวต้ม กาแฟ ขนม)		
๑๐.๐๐ น.	ทำไม้กวาด และเที่ยวรอบชุมชน	บ้าน ผช. มะลิวรรณ	
๑๑.๓๐ น.	ทานอาหารกลางวัน และเช็คเอาท์ออกจากที่ พัก		
๑๒.๐๐ น.	อำลาชุมชน		

๒. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมและยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น ดำเนินการระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม – ๑ กันยายน ๒๕๖๔ ระยะเวลา ๑๒ ชั่วโมง

ครั้งที่	วันที่	ระยะเวลา	สถานที่อบรมผ่านระบบออนไลน์	เนื้อหาการอบรม
๖	๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอาศัย	การคำนวณต้นทุน ราคา กิจกรรม และการบริหารจัดการกองทุนชุมชน
๗	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอาศัย	การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าชุมชน
๘	๑ กันยายน ๒๕๖๔	๔ ชั่วโมง	ที่พักอาศัย	มาตรฐานการบริการ ความปลอดภัย และการตลาด

สรุปผลการฝึกอบรม ครั้งที่ ๖ - ๘

ครั้งที่ ๖ : การคำนวณต้นทุน ราคา กิจกรรม และการบริหารจัดการกองทุนชุมชน

• ผลการดำเนินงาน : ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคำนวณต้นทุน ราคา กิจกรรม และการบริหารจัดการกองทุนชุมชนเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop กำหนดการหาต้นทุนของการบริการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองตาอิน รายละเอียดดังต่อไปนี้

โปรแกรมการท่องเที่ยวระยะ ๑ วัน (๑ Days Trip)					
เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	ต้นทุนต่อกลุ่ม	ต้นทุนต่อหัว
วันที่หนึ่ง ๐๙.๐๐ น.	พบกันที่ทำการชุมชน ทาน อาหารว่างต้อนรับ แนะนำ ชุมชน - รับเครื่องดื่ม ของว่าง - แนะนำชุมชน กล่าว ต้อนรับ - นั่งชาเล้งเที่ยวรอบชุมชน	จอดรถที่ศาลา หมู่บ้าน (รองรับได้ ๓๐ คัน)	พี่บำรุง (ที่จอดรถ) พี่สุติพร (ของว่าง) กำนันสวัสดิ์ (กล่าว ต้อนรับ) ผช.มะลิวรรณ (ไกด์, ประสานงาน)	ไกด์นำเที่ยว ๕๐๐ บาท / ๑ กลุ่ม - มั่น (๓ คน/๑ คัน) / ๓๐๐ บาท	อาหารว่าง ๓๐ บาท
๐๙.๓๐ น.	ไปไหว้พระที่วัดคลองตา อิน - กิจกรรมเสริมพับกลีบ ดอกบัว/ทำช่อดอกไม้ ถวายพระ - เดินชมไม้กฤษณา	วัดคลองตาอิน	ผ ช . เ อ ก ร ิ น ท ร ประสานงานวัด/ ชม ไม้กฤษณา พี่พนมพร (พับกลีบ ดอกบัว)		-ค่าดอกไม้ ๓๐ บาท / ๑ ช่อ -ค่าวิทยากร ประจำ ฐาน ๕๐ บาท / คน
๑๐.๐๐ น.	ไปสวนสมุนไพร - ชมสวน + ปูกลสมุนไพร คนละ ๑ ต้น - ชมสวนผลไม้	สวนสมุนไพร ก้านัน ส ว ี ส ดี ก้านันสวัสดิ์	ก้านันสวัสดิ์		-ค่าเข้าชมสวน ๕๐ บาท/คน
๑๑.๐๐ น.	ไป ฟาร์ม ไก่ ไก่ เก็บไข่ ทำอาหารกลางวัน - ให้อาหารไก่	ฟาร์มไข่ไก่ก้านัน สวัสดิ์	ก้านันสวัสดิ์		-ค่าเข้าชมฟาร์มไข่ไก่ ๕๐ บาท/คน
๑๒.๐๐ น.	ทานอาหารกลางวัน	ศาลาชุมชน	พี่สุติพร/พี่พนมพร		อาหาร ๓ ผลไม้ ๑ ขนม ๑ อย่าง ๑๐๐ บาท/ คน
๑๓.๐๐ น.	เรียนรู้การทำไม้กวาด	บ้าน ผช. มะลิวรรณ	ผช. มะลิวรรณ/ ลุงฮง		ไม้กวาดขนาดเล็ก พร้อมสอน ทำและ นำกลับบ้านได้ ๕๐ บาท/ คน
๑๔.๐๐ น.	นั่งรถกระบะไปดูรอย เท้าช้าง		พี่สำราญ อาสาดูแล ช้าง ๑ คน ต่อรถ กระบะ ๑ คัน (๑ คัน นั่งได้ ๘ คน)		ค่าน้ำมันรถกระบะ พร้อมคนขับ + วิทยากร๗๐บาท/คน
๑๕.๓๐ น.	กลับมาที่ศาลา - ทานอาหารว่าง - เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน	ศาลาชุมชน	พี่สุติพร(อาหารว่าง) ป ร ะ ส า น ง า น ผลิตภัณฑ์ชุมชน		อาหารว่าง ๓๐ บาท/ คน
๑๖.๐๐ น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ				
รวม				๘๐๐ บาท/ กลุ่ม	๘๖๐ บาท/ คน
				หรือคิดเป็นราคาขายที่ ๘๖๐ บาท/คน	

โปรแกรมการท่องเที่ยวระยะ ๒ วัน (๒ Days ๑ Night Trip)					
เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	ต้นทุนต่อกลุ่ม	ต้นทุนต่อหัว
วันที่หนึ่ง ๐๙.๐๐ น.	พบกันที่วัดคลองตาอิน ทานอาหารว่างต้อนรับ - แนะนำชุมชน กล่าวต้อนรับ - ให้วัพระที่วัดคลองตาอิน - กิจกรรม เสริม พับ กลีบดอกบัว/ทำช่อดอกไม้ถวายพระ - เดินชมไม้กฤษณา - นั่งชาเล้งเที่ยว	วัดคลองตาอิน จอครรถที่วัด (๓๐ คัน)	พีบำรุง (ที่จอครรถ) พีรุติพร (บองว่าง/ พับกลีบดอกบัว) กำนัน สวัสดิ์ (กล่าวต้อนรับ) ผช. มะลิวรรณ (ไกด์, ประสานงาน) ผช. เอกรินทร์ ประสานงานวัด/ ชมไม้กฤษณา	-ไกด์นำเที่ยว ๕๐๐ บาท / ๑ กลุ่ม -ชาเล้งรวมค่า น้ำมัน (๓ คน/๑ คัน) / ๓๐๐ บาท	-ค่าดอกไม้ ๓๐ บาท / ๑ ช่อ -ค่าวิทยากร ประจําฐานพับ กลีบดอกไม้ ๕๐ บาท / คน
๑๐.๐๐ น.	- ศาลาชุมชน ทานของว่าง - ชมสวนทุเรียน	สวนทุเรียน	กำนันสวัสดิ์		-ค่าอาหารว่าง ๓๐ บาท
๑๑.๐๐ น.	ไปฟาร์มไข่ไก่ เก็บไข่ ทำอาหารกลางวัน - ให้อาหารไก่	ฟาร์ม ไข่ กำนันสวัสดิ์	กำนันสวัสดิ์		-ค่าเข้าชมฟาร์มไข่ไก่ ๕๐ บาท/คน
๑๒.๐๐ น.	ทานอาหารกลางวัน	ศาลาชุมชน	พีรุติพร/พีพนมพร		อาหาร ๓ ผลไม้ ๑ ขนมหอยอย่าง ๑๐๐ บาท/ คน
๑๓.๐๐ น.	เที่ยวชมสวนสมุนไพร + ปลูกสมุนไพรคนละ ๑ ต้น	สวนสมุนไพรกำนันสวัสดิ์	กำนันสวัสดิ์		-ค่าเข้าชมสวน ๕๐ บาท/คน
๑๔.๐๐ น.	ทำลูกประคบ (นวดไทย กิจกรรมเสริม คิดค่าบริการเพิ่มเติม)	ศาลาชุมชน	พีพนมพร		-ทำลูกประคบ ๑๐๐ บาท/คน
๑๕.๐๐ น.	เข้าที่พัก และพักผ่อนตามอัธยาศัย	กางเต็นท์/ รีสอร์ทใกล้เคียง	***กางเต็นท์ ณ ลานของกำนันสวัสดิ์	Home lodge คีน ละ ๗๐๐ บาท/ห้อง	กางเต็นท์คนละ ๑๐๐ บาท
๑๗.๓๐ น.	ทานอาหารเย็น				-อาหาร ๕ ผลไม้ ๑ ขนมหอยอย่าง ๒๐๐ บาท/ คน
๑๙.๐๐ น.	นั่งรถกระบะไปดูรอยเท้าช้าง		พี่สำราญ อาสาดูแลช้าง ๑ คน/รถ กระบะ ๑ คัน (๑ คันนั่งได้ ๘ คน)		๗๐ บาท/คน
๒๑.๐๐ น.	กลับมาที่ที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย	ก า ง เ ต้ น ห์ / รีสอร์ทใกล้เคียง			
วันที่สอง ๐๖.๐๐ น.	กิจกรรมตักบาตร (พระ ๔ รูป) พระมารูปบาตรที่ศูนย์			-ไกด์นำเที่ยว ๕๐๐บาท / ๑ กลุ่ม -ชาเล้งรวมค่า น้ำมัน (๓ คน/๑ คัน) / ๓๐๐ บาท	๑ ชุด จัดเป็นชุด เล็กๆ (น้ำ ข้าว กับข้าว ขนมหอย ๒๐๐ บาท/คน
๐๗.๐๐ น.	ทานอาหารเช้า (ข้าวต้ม กาแฟ ขนมห)				๑๐๐ บาท/คน
๑๐.๐๐ น.	ทำไม้กวาด และเที่ยวรอบชุมชน	บ้าน ผช. มะลิวรรณ			ไม้กวาดขนาดเล็ก พร้อมสอนทำและนำกลับบ้านได้ ๕๐ บาท/ คน
๑๑.๓๐ น.	ทานอาหารกลางวัน และเช็คเอาท์ออกจากที่พัก				อาหาร ๓ ผลไม้ ๑ ขนมหอยอย่าง ๑๐๐ บาท/คน
๑๒.๐๐ น.	อำลาชุมชน				
รวม				๑,๖๐๐ บาท/กลุ่ม	๑,๖๐๐ บาท/คน
หรือคิดเป็นรายขายที่ ๒,๐๓๐ บาท/คน					

ครั้งที่ ๗ : การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าชุมชน

• **ผลการดำเนินงาน :** ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าชุมชนเพิ่มมากขึ้น และได้ร่วมกันทำกิจกรรม Workshop นำเสนอรายการผลิตภัณฑ์ชุมชน และคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนต้องการพัฒนาต่อๆ ไป ดังนี้

๑) รายการผลิตภัณฑ์ชุมชน (ของดี ของเด่น)

อาหารแปรรูป ผลไม้อบแห้ง ไข่ไก่อาร์มฉีต ทุเรียน/มังคุดกวน ทุเรียนทอด แยม มังคุด น้ำพริก ข้าวยาสมุนไพร	เครื่องดื่ม น้ำมะละกอ น้ำตะไคร้ น้ำใบเตย น้ำมังคุด	สมุนไพรแปรรูป ชาตะไคร้ ชาใบหม่อน ชาใบกัญชา ถั่งหอย สเปรย์กันยุง ตะไคร้ เทียนหอม ยาหม่องสมุนไพร	ผ้าและเครื่องแต่งกาย ตุ๊กตาช้าง	ของใช้และของที่ระลึก ไม้กวาด ถ่านเปลือก/ ทุเรียน
--	---	--	---	--

๒) ร่วมกันคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน ๓ ผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาต่อๆ ไป ดังนี้ (๑) ชาสมุนไพร (๒) ตุ๊กตาช้าง และ (๓) ไม้กวาดดอกหญ้า

ครั้งที่ ๘ : มาตรฐานการบริการ ความปลอดภัย และการตลาด

• **ผลการดำเนินงาน :** ชุมชนเรียนรู้เกี่ยวกับการให้บริการ คุณภาพ ความปลอดภัย และความสะอาดที่จำเป็น (Necessary services, quality of services, safety, and sanitization) เพื่อรับทราบแนวทางในการ ป้องกันและดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัยและมีมาตรฐาน รวมถึงเรียนรู้แนวทางการบริการและการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง เพื่อยกระดับการบริการของชุมชนและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักต่อไป โดยมีแนวทางการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของชุมชน ดังนี้

๑) เพิ่มรูป logo ที่หน้าโปรไฟล์

๒) ภาพพื้นหลัง (Cover photo) ทำเป็นภาพที่สามารถสื่อถึงชุมชนให้มากที่สุด และใส่ช่องทางติดต่อชุมชน

๓) ข้อมูลใน “เกี่ยวกับ” เพิ่มเนื้อหารายละเอียดชุมชน ประวัติความเป็นมาสั้น ๆ ช่องทางการติดต่อ และใส่ที่อยู่ของชุมชน และปักลงใน Google Map ของชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเองได้ สะดวกมากยิ่งขึ้น

๔) เนื้อหาที่โพสต์

(๑) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

- แนะนำชุมชนสั้นๆ แนะนำสโลแกน คำโดนใจ
- เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นในชุมชน เหตุการณ์ real time อัปเดตข่าวสาร

ไลฟ์สไตล์ content

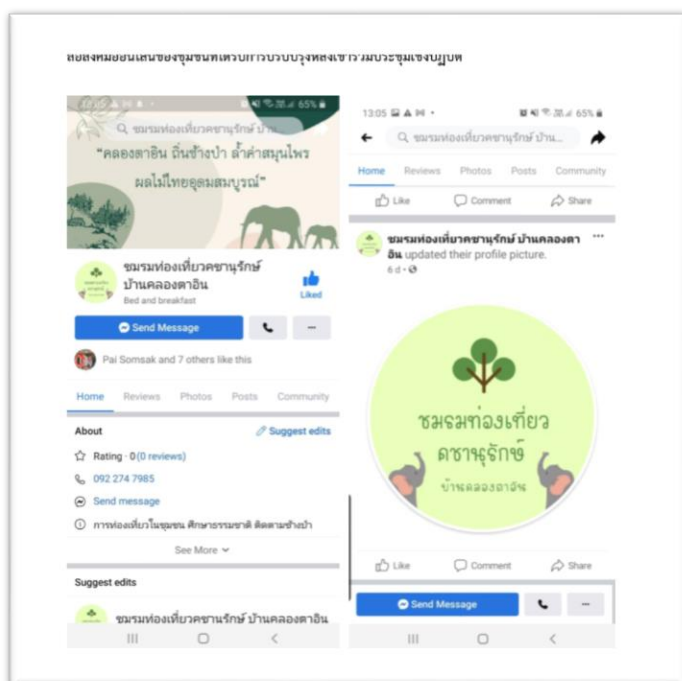
- พัฒนาเรื่องการใส่ภาพสวยๆ บอกเล่าชุมชน + โลโก้ชุมชนลงไปในทุกภาพโพสต์
- การโพสต์ ควรโพสต์อย่างสม่ำเสมอ ช่วงแรก ๆ อาจจำเป็นต้องโพสต์ทุกวัน

เพื่อเพิ่มการมองเห็น

(๒) เกี่ยวกับสินค้าชุมชน

- โพสต์ประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างไร/ ตอบโจทย์ชีวิตเขาอย่างไรได้บ้าง

๕) คิด hashtag ในทุกๆ โพสต์ เช่น #จันทบุรี #บ้านคลองตาอิน #camping เป็นต้น

World
Soil Day
Change for Good

๓. แผนการดำเนินการต่อไป

การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านคชาบุรี บ้านคลองตาอิน อยู่ระหว่างการดำเนินการ (ข้อมูล ณ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔) โดยกำหนดแผนการดำเนินการต่อไป คือ

ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๑) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและสินค้าผ่านอัตลักษณ์ของชุมชนโดยมีการพัฒนา เส้นทางท่องเที่ยว อย่างน้อย ๑ เส้นทาง และพัฒนาสินค้าผ่านอัตลักษณ์ของชุมชน อย่างน้อย ๓ ผลิตภัณฑ์

๒) ทดสอบเส้นทางท่องเที่ยวและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โดย

- ส่งเสริมการตลาดออนไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง
- จัดทำแผนที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นที่การนำเสนอเรื่องราว อัตลักษณ์ และกิจกรรมที่น่าสนใจ อย่างน้อย ๑ เส้นทาง
- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ Artwork ที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน อาทิ ในรูปแบบ E – Brochure E – Poster หรือ Infographic เป็นต้น เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ เส้นทางท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ในชุมชนอย่างน้อย ๓ ชิ้นงาน
- วางแผนการทำการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว อย่างน้อย ๑ แผนงาน
- ทำการประชาสัมพันธ์ทาง Platform Online เพื่อเป็นช่องทางในการเชื่อมต่อนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน อย่างน้อย ๑ แพลตฟอร์ม
- จัดทำคอนเทนต์ประชาสัมพันธ์ โดยใช้ Influencer ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ในด้านการท่องเที่ยวอย่างน้อย ๓ ชิ้นงาน และเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ของ Influencer และ ภาควิชาวัฒนธรรม จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

ระบบเฝ้าระวัง และระบบเฝ้าระวัง

Change for Good

ระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยในชุมชน

จังหวัดจันทบุรี จำนวน ๗๕๐ คน

๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรป.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ดำเนินการอบรมอาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่า จำนวน ๑๕ รุ่น รุ่นละ ๕๐ คน จำนวน อาสาสมัครที่ผ่านการอบรมแล้วทั้งสิ้นจำนวน ๘๓๐ คน เพื่อให้พร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่เป็น อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรป.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

๒) อาสาสมัครอื่นๆ

ดำเนินการแต่งตั้งผู้นำ อบ. ตำบลละ ๔ คน รวมทั้งหมด ๘๐ คน ในการปฏิบัติงานจิตอาสาคนรักช้าง

จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๘๖๔ คน

๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรป.) จำนวน ๒๙๑ คน

อำเภอท่าตะเกียบ จำนวน ๒๖๗ คน

ตำบลท่าตะเกียบ	จำนวนทั้งหมด ๑๑๗ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๑๗ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลคลองตะเกรา	จำนวนทั้งหมด ๑๕๐ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๕๐ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอแปลงยาว จำนวน ๒๔ คน

ตำบลคลองตะเกรา	จำนวนทั้งหมด ๒๔ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๒๔ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน ๕๗๓ คน

อำเภอสนามชัยเขต จำนวน ๒๑๐ คน

ตำบลท่ากระดาน	จำนวนทั้งหมด ๑๓๖ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๓๖ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๑๓๖ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลลาดกระทิง	จำนวนทั้งหมด ๗๔ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๗๔ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๗๔ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอท่าตะเกียบ จำนวน ๓๖๓ คน

ตำบลท่าตะเกียบ	จำนวนทั้งหมด ๑๔๕ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๔๕ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลคลองตะเกรา	จำนวนทั้งหมด ๒๑๘ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๒๑๘ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอแปลงยาว

ตำบลหนองไม้แก่น	จำนวนทั้งหมด ๒๔ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๒๔ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๒๔ คน

๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรบ.) จำนวน ๖ คน

อำเภอเกาะจันทร์ จำนวน ๖ คน

ตำบลเกาะจันทร์ จำนวนทั้งหมด ๖ คน ผ่านการฝึกอบรม ๖ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน ๖๖ คน

อำเภอเกาะจันทร์ จำนวน ๕ คน

ตำบลเกาะจันทร์ จำนวนทั้งหมด ๕ คน ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอหนองใหญ่ จำนวน ๖๑ คน

ตำบลหนองใหญ่ จำนวนทั้งหมด ๒๕ คน ผ่านการฝึกอบรม ๒๕ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลห้วยสูง จำนวนทั้งหมด ๑๑ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๑ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลหนองเสือช้าง จำนวนทั้งหมด ๖ คน ผ่านการฝึกอบรม ๖ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลคลองพลู จำนวนทั้งหมด ๑๙ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๙ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๓) อาสาสมัครอื่นๆ จำนวน ๕๒ คน

อำเภอหนองใหญ่ จำนวน ๕๒ คน

ตำบลหนองใหญ่ จำนวนทั้งหมด ๑๐ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลห้วยสูง จำนวนทั้งหมด ๗ คน ผ่านการฝึกอบรม ๗ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลหนองเสือช้าง จำนวนทั้งหมด ๓ คน ผ่านการฝึกอบรม ๓ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลคลองพลู จำนวนทั้งหมด ๑๘ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๘ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลเขาชก จำนวนทั้งหมด ๑๔ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๔ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

จังหวัดระยอง

๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรบ.) ทั้งหมดจำนวน ๓๕ คน

อำเภอแกลง จำนวน ๑๖ คน

ตำบลบ้านนา จำนวนทั้งหมด ๑๖ คน ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอบ้านค่าย จำนวน ๑๙ คน

ตำบลบางบุตร จำนวนทั้งหมด ๑๙ คน ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทั้งหมดจำนวน ๒๓๕ คน

อำเภอเขาชะเมา จำนวน ๒๓๕ คน

ตำบลห้วยทับมอญ จำนวนทั้งหมด ๙๓ คน ผ่านการฝึกอบรม ๙๓ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลน้ำเป็น จำนวนทั้งหมด ๙๑ คน ผ่านการฝึกอบรม ๙๑ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลข่าหม้อ จำนวนทั้งหมด ๑๒ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๒ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลเขาน้อย จำนวนทั้งหมด ๓๙ คน ผ่านการฝึกอบรม ๓๙ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอปลวกแดง จำนวน ๒๑ คน

ตำบลหนองไร่ จำนวนทั้งหมด ๖ คน ผ่านการฝึกอบรม ๖ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลละหาร จำนวนทั้งหมด ๑๕ คน ผ่านการฝึกอบรม ๑๕ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอบ้านค่าย จำนวน ๓๔ คน

ตำบลหนองบัว จำนวนทั้งหมด ๒๐ คน ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ตำบลบางบุตร จำนวนทั้งหมด ๑๔ คน ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอแกลง จำนวน ๗๒ คน

ตำบลกระแสน	จำนวนทั้งหมด ๑๔ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๔ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลทุ่งควายกิน	จำนวนทั้งหมด ๓๙ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๓๙ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลกองดิน	จำนวนทั้งหมด ๑๙ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๙ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอวังจันทร์ จำนวน ๒๖ คน

ตำบลปาดบใน	จำนวนทั้งหมด ๑๓ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๓ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลชุมแสง	จำนวนทั้งหมด ๑๓ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๑๓ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๒๙๘ คน**๑) อาสาสมัครเฝ้าระวังป้องกันภัยและเตือนภัยช้างป่า (ชรบ.) จำนวน ๑๙๘ คน**

อำเภอวังน้ำเย็น	จำนวน ๓๖ คน			
ตำบลทุ่งมหาเจริญ	จำนวนทั้งหมด ๓๖ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๔ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
อำเภอวังสมบูรณ์	จำนวน ๙๗ คน			
ตำบลวังใหม่	จำนวนทั้งหมด ๑๖ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลวังทอง	จำนวนทั้งหมด ๘๑ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๖๗ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
อำเภอเขาฉกรรจ์	จำนวน ๖๕ คน			
ตำบลพระเพลิง	จำนวนทั้งหมด ๖๕ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๔๕ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน ๖๑ คน

อำเภอวังน้ำเย็น จำนวน ๙ คน				
ตำบลทุ่งมหาเจริญ	จำนวนทั้งหมด ๙ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
อำเภอวังสมบูรณ์	จำนวน ๓๓ คน			
ตำบลวังใหม่	จำนวนทั้งหมด ๖ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๖ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน
ตำบลวังทอง	จำนวนทั้งหมด ๒๗ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๒๗ คน	ได้รับคำตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอเขาฉกรรจ์	จำนวน ๑๙ คน	
ตำบลพระเพลิง	จำนวนทั้งหมด ๑๙ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๔๕ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

๓) อาสาสมัครอื่นๆ จำนวน ๓๙ คน

อำเภอวังน้ำเย็น จำนวน ๑๐ คน

ตำบลทุ่งมหาเจริญ	จำนวนทั้งหมด ๑๐ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

อำเภอเขาฉกรรจ์ จำนวน ๒๙ คน

ตำบลพระเพลิง	จำนวนทั้งหมด ๑๔ คน	ผ่านการฝึกอบรม ๐ คน
	ได้รับค่าตอบแทน ๐ คน	ได้รับสวัสดิการด้านประกันชีวิตจำนวน ๐ คน

ทั้งนี้ อธิปไตยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง ได้มีหนังสือแจ้งสั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อพพร. จังหวัด ได้ดำเนินการดังนี้

๑. สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า และจัดทำแบบรายงานรายชื่อชุมชน/ หมู่บ้าน ในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า โดยให้ระบุระดับความเสี่ยงภัยเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ เสี่ยงมาก เสี่ยงปานกลาง และเสี่ยงน้อย

๒. แจ้งศูนย์ อพพร.เทศบาล/ องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า ตามข้อ ๑ จัดกำลัง อพพร. ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อย่างน้อย ๑๐ คนต่อหมู่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีช้างป่า เช่น การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยช้างป่า การช่วยเหลือและอพยพประชาชนเมื่อเกิดภัย การสำรวจความเสียหาย การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย เป็นต้น กรณีที่ศูนย์ อพพร.ดังกล่าว มีจำนวน อพพร.ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้เร่งรัดดำเนินการฝึกอบรมจัดตั้ง อพพร. เพื่อเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานโดยเร็ว

๓. ติดตามและจัดส่งรายงานผลความก้าวหน้าการจัดกำลัง อพพร. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานตามข้อ ๒ และผลการฝึกอบรมเพิ่มจำนวน อพพร. ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/ ศูนย์ อพพร. กลาง เป็นประจำทุกวัน ที่ ๕ ของเดือน

ระบบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

จังหวัดจันทบุรี กองทุนทั้งหมด ๔ กองทุน ดังนี้

กองทุนคชานุรักษ์ จำนวน ๓ กองทุน กองทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๓๐๐,๐๐๐ บาท

ตั้งอยู่ที่ ๑. หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านเนินจำปา ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

๒. หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านปะตงล่าง ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

๓. หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านคลองตาอิน ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

กองทุนอื่น ๆ จำนวน ๑ กองทุน

กองทุน“คนรักช้าง” จังหวัดจันทบุรี เมื่อ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ได้ข้อสรุปว่าให้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้าง และหารายได้ด้วยวิธีการจำหน่ายเสื้อเพื่อสมทบเงินเข้ากองทุนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้าง ใช้ชื่อกองทุน“คนรักช้าง”

จังหวัดฉะเชิงเทรา กองทุนทั้งหมด ๓ กองทุน ดังนี้

กองทุนคชานุรักษ์ จำนวน ๒ กองทุน กองทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ตั้งอยู่ ๑. หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านคลองมะหาด ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านหนองกระทิง ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

กองทุนอื่น ๆ จำนวน ๑ กองทุน

กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยช้างป่า อำเภотаตะเกียบ ก่อตั้งเมื่อ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เงินทุนตั้งต้น ๒๗๑,๘๕๕ บาท ปัจจุบัน ๘๘๑,๔๗๔ บาท มีคณะกรรมการ จำนวน ๑๓ คน มีนายอำเภอเป็นประธานฯ การเบิกจ่ายเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ ใช้เงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนซึ่งเป็นผู้ประสบภัยจากช้างป่าไปแล้ว จำนวน ๕๕ ราย วงเงินช่วยเหลือ ๑๐๙,๕๙๐.๑๖ บาท

จังหวัดชลบุรี กองทุนทั้งหมด ๓ กองทุน ดังนี้

กองทุนคชานุรักษ์ จำนวน ๑ กองทุน กองทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ตั้งอยู่ หมู่บ้านคชานุรักษ์ บ้านเขาใหญ่ ตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

กองทุนอื่น ๆ จำนวน ๒ กองทุน

๑. บัณฑิตช่วยเหลือนผู้ประสบภัยจากช้างป่า อำเภอบ่อทอง หลักเกณฑ์การช่วยเหลือ บัณฑิตที่ภาครัฐและเอกชนร่วมกันบริจาค

- กรณีคนที่มีภูมิสำเนาอำเภอบ่อทอง กรณีเสียชีวิตช่วยเหลือ รายละเอียด ๓๐,๐๐๐ บาท
- กรณีคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนหรือบุคคลต่างด้าวที่ได้รับภัยจากช้างป่า เสียชีวิตช่วยเหลือ ๒๐,๐๐๐ บาท
- กรณีคนที่มีภูมิสำเนาอำเภอบ่อทอง ได้รับภัยจากช้างป่าเสียชีวิตนอกเขตอำเภอบ่อทอง ช่วยเหลือรายละเอียด ๒๐,๐๐๐ บาท

๒. กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยช้างป่า อำเภอหนองใหญ่ จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยช้างป่า เพื่อนำเงินมาเยียวยาช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าทำลายทรัพย์สินและพืชผลทางการเกษตรของประชาชนในพื้นที่ที่ไม่สามารถขอรับเงินชดเชยความเสียหายจากหน่วยงานราชการอำเภอหนองใหญ่ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากช้างป่า ตามคำสั่งที่ ๑๙๖/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ เพื่อทำหน้าที่ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า โดยนายอำเภอหนองใหญ่ เป็นประธานกองทุนฯ

จังหวัดระยอง กองทุนทั้งหมด ๓ กองทุน ดังนี้

กองทุนคชาณูรักษ์ จำนวน ๑ กองทุน กองทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐ บาท
ตั้งอยู่ หมู่บ้านคชาณูรักษ์ บ้านเขาจันทร์ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอบางละมุง จังหวัดระยอง

กองทุนอื่น ๆ จำนวน ๒ กองทุน

๑. กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากช้างป่า อำเภอบางละมุง มีเงินกองทุน ๔๒๗,๐๐๐ บาท เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากช้างป่าในด้านชีวิตและร่างกาย ดังนี้

- กรณีเสียชีวิต ๒๕,๐๐๐ บาท
- กรณีบาดเจ็บพิการจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ๑๐,๐๐๐ บาท
- กรณีเจ็บ ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท
- ด้านขวัญและกำลังใจ ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท
- การเบิกจ่ายเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ (นายอำเภอเป็นประธาน)

๒. ชมรมเพื่อนช้างทุ่งควายกิน ๒๕๖๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกเลาง จังหวัดระยอง จำนวนสมาชิก ๑๖๓ คน จำนวนเงิน ๑๓๕,๒๐๒ บาท

จังหวัดสระแก้ว กองทุนทั้งหมด ๒ กองทุน ดังนี้

กองทุนคชาณูรักษ์ จำนวน ๑ กองทุน กองทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐ บาท
ตั้งอยู่ หมู่บ้านคชาณูรักษ์ บ้านสระหลวง ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

กองทุนอื่น ๆ จำนวน ๑ กองทุน

กองทุนคนรักช้างป่า อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ฯ จำนวน ๑๑ คน เป็นคณะกรรมการกองทุน “คนรักช้างป่า” อำเภอน้ำเย็น มีนายอำเภอน้ำเย็น เป็นประธาน และพัฒนาการอำเภอน้ำเย็น เป็นกรรมการและเลขานุการ

การจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสมทบกองทุน “คนรักช้างป่า อำเภอน้ำเย็น” ได้จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ยอดเงินสมทบกองทุน ฯ จำนวนทั้งสิ้น ๒๕๑,๐๖๐ บาท

ก้าวต่อไปสู่ความยั่งยืน ของการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้านการจัดการชุมชน

Change for Good

ก้าวต่อไปสู่การพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้านการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนในฐานะหัวหน้าคณะทำงานพัฒนาชุมชนตามคำสั่ง คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ได้สนองแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด ในการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่า รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก โดยเป็นผู้สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านคนรักช้าง” ดำเนินการโครงการพัฒนาหมู่บ้านคนรักช้างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคนรักช้าง” ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในหมู่บ้านคนรักช้างโดยมุ่งหวังให้หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าได้รับความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของช้างและพฤติกรรมที่คนควรปฏิบัติต่อช้าง และเกิดทัศนคติที่ดีต่อช้าง ประชาชนทั่วไปได้รับความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติต่อช้าง ทำให้อุบัติเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากช้างป่าลดลงและมีบทเรียนความสำเร็จจากหมู่บ้านคนรักช้างเพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการขยายผล พร้อมทั้งสนับสนุนการดำเนินงาน “หมู่บ้านคนรักช้าง” ด้วยการเสริมสร้างองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ภายใต้ชื่อหมู่บ้านคนรักช้าง โดยใช้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ คนรู้จักช้าง คนเข้าใจช้าง คนรักช้าง และคนอยู่ร่วมกับช้าง

โดยกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการปัญหาการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่าเกิดความต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง เกิดการปรับเปลี่ยนอาชีพที่เหมาะสม ในระยะต่อไปกรมการพัฒนาชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ภายใต้แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่า ภายใต้โครงการพัชรสุธาธารนุรักษ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑) เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ให้มีความอุดมสมบูรณ์
- ๒) เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความสมดุลของระบบนิเวศ
- ๓) เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชน

เพื่อเป้าหมายคนทำร้ายช้างลดลง และช้างรุกรานคนลดลง คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความสมดุลของระบบนิเวศ และเพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมสนับสนุน “หมู่บ้านคนรักช้าง” โดยใช้พื้นที่ระดับหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าใน ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน ๑๘๓ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๕ จังหวัด) (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒) จำนวน ๒๓๕ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๔๕ ตำบล) (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓) จำนวน ๒๙๙ หมู่บ้าน (๒๒ อำเภอ ๕๖ ตำบล)

ปี พ.ศ.๒๕๖๕ กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่า เกิดความต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง เกิดการปรับเปลี่ยนอาชีพที่เหมาะสมในระยะต่อไป

ในการดำเนินการเพื่อให้แผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนและช้างป่าภายใต้โครงการ พืชธัญญาหารรักษุรักษ์ บรรลู่วัตถุประสงค์ กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการกิจ ของกรมการพัฒนาชุมชน ในด้านที่ ๓ การจัดการพื้นที่ชุมชน ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน

๑. ขยายผลการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับช้างป่า โดยใช้คู่มือองค์ความรู้บับการดูน “เรื่องเล่าชาวคชานุรักษ์” เป็นสื่อในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ประชาชน

๒. การสร้างความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมช้างป่าเมื่อต้องเผชิญหน้ากับช้างป่า ในสถานการณ์ต่าง ๆ

๓. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พันธุ์ พืชยากรน้ำ พืชยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความสมดุลของระบบนิเวศ ควบคู่ไปกับการจัดทำสื่อหรือเครื่องมืออื่น ๆ

๔. สื่อสารประชาสัมพันธ์การสร้างองค์ความรู้ โดยผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) องค์กรสตรี (คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด คณะกรรมการกองทุนพัฒนา บพทาสตรีระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่า อาสาสมัคร ท้องถิ่นรักษุรักษ์โลก (อกล.) ร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ ปรับเปลี่ยนอาชีพ พัฒนาอาชีพ

๑. การเพิ่มมูลค่าและต่อยอดการพัฒนากลุ่มอาชีพ ที่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนและพัฒนา ในปี ๒๕๖๓ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มช่องทางการ จำหน่าย โดยในปี ๒๕๖๔ กรมการพัฒนาชุมชนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามโครงการ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่ ได้รับผลกระทบจากช้างป่า มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ให้สามารถจำหน่ายใน ระบบออนไลน์ และช่องทางการตลาดอื่น ๆ ได้

๒. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์หมู่บ้านคชานุรักษ์ (๘ หมู่บ้าน) หมู่บ้านขยายผลหมู่บ้านคชานุรักษ์ (๓๖ หมู่บ้าน) และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า (๒๕๕ หมู่บ้าน) เข้าสู่กระบวนการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

๓. เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เช่น งาน OTOP CITY งาน OTOP ศิลปชีพ หรืองานอื่น ๆ ที่เป็นงาน จัดแสดงและจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

๔. ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ การจัดสวัสดิการกลุ่มอาชีพ เพื่อการพึ่งตนเอง อย่างยั่งยืน

๕. กระจายการท่องเที่ยวทั้งในมิติของพื้นที่และรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการบูรณาการแก้ไขปัญหา การสร้างผู้นำ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ การขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต และเพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติโดยมีความสมดุลของระบบนิเวศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ สร้างระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยให้กับชุมชน

๑. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการฝึกอบรมอาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดสวัสดิการ การชดเชยเยียวยาอาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่าและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยช้างป่า โดยในปี ๒๕๖๔ กรมการพัฒนาชุมชนได้ประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับสมัครอาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่าเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อให้สามารถเบิกจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ได้

๒. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่า เกิดการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และทุกช่วงอายุ

กลยุทธ์ที่ ๓.๔ สร้างระบบการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

๑. ส่งเสริม สนับสนุนและประชาสัมพันธ์การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนคชานุรักษ์ โดยผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) องค์กรสตรี (คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด) คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่า อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)

๒. สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนคชานุรักษ์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนคชานุรักษ์

๓. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทุนชุมชน เพื่อพลังชุมชนขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

กรมการพัฒนาชุมชนและภาคีเครือข่ายจะได้แนะนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ในการสร้างชุมชนคนรักช้างที่จะช่วยให้คนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าได้มีคุณภาพชีวิตที่มั่นคง มีชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความสมดุลของระบบนิเวศได้อย่างมีความสุขตลอดไป

ภาคผนวก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๘

(๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๘

(๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“อุบัติภัย” หมายความว่า ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน หรือจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเคหสถานหรือในที่สาธารณะ หรือจากอุบัติเหตุเนื่องจากการจราจรทางน้ำ ทางอากาศ หรือทางบก แต่ไม่หมายความรวมถึงอุบัติเหตุทางถนน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น องค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กปอ.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ

และสังคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมโยธาธิการ และผังเมือง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์หรือมีผลงานด้านการป้องกันอุบัติภัย จำนวนไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวนไม่เกินสองคน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ประธานกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย

(๔) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๘ การประชุม กปอ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการ เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๙ ให้ กปอ. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) เสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐซึ่งรับนโยบาย ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้วไปดำเนินการ

(๓) จัดทำข้อเสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยเสนอต่อนายกรัฐมนตรี

(๔) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมาย หรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัย

(๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัย

(๖) แต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา ให้คำปรึกษาและปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กปอ. มอบหมาย

(๗) ปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๐ กปอ. มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการ อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กปอ. มอบหมาย

การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำข้อ ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรียกโดยย่อว่า “ปภ.” ทำหน้าที่สำนักงาน เลขาธิการของ กปอ. โดยมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหน่วยงานกลางด้านการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการป้องกันอุบัติภัย รวมทั้ง การประสานงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานปฏิบัติทั้งภาครัฐและเอกชน แล้วรายงานต่อ กปอ.

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมงานวิชาการ และเผยแพร่งานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติภัย และสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม การประชุม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัย

(๓) เป็นศูนย์กลางข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับอุบัติภัย

(๔) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันอุบัติภัยของหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ กปอ. มอบหมาย

ข้อ ๑๓ ค่าเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ กปอ. และคณะกรรมการที่ตั้งตั้งโดย กปอ. ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณของ ปภ.

ข้อ ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรอง กรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด

พ.ศ. ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรอง กรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ใด หากผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ต้องการหลักฐานเพื่อขอรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ยื่นคำขออนุญาตรับรองตามแบบทำระเบียบนี้

(๒) แสดงหลักฐานประกอบการพิจารณา

(ก) กรณีบุคคลธรรมดา ให้ยื่นเอกสารสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารอื่นใดที่ทางราชการออกให้ และหนังสือมอบอำนาจ สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอรับสิทธิ และเอกสารอื่น ๆ

(ข) กรณีนิติบุคคล ให้ยื่นเอกสารสำเนาหนังสือรับรองนิติบุคคล สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ หนังสือมอบอำนาจ สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอรับสิทธิ และเอกสารอื่น ๆ

ทั้งนี้ ต้องยื่นคำขออนุญาตรับรองผู้ประสบภัยกรณีดังกล่าวข้างต้นต่อผู้อำนาจในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สาธารณภัยสิ้นสุดตามที่ทางราชการประกาศกำหนด

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและข้อเท็จจริง หากเชื่อได้ว่าเป็นผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เสียหายจากสาธารณภัย ให้ดำเนินการออกหนังสือรับรองให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารครบถ้วน โดยจัดทำคู่ฉบับไว้เป็นหลักฐาน

กรณีผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบไม่ออกหนังสือรับรอง ให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ได้รับเอกสาร และให้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ผู้ยื่นคำขอทราบด้วย

ข้อ ๕ หนังสือรับรองที่ออกตามระเบียบนี้ให้นำแบบหนังสือรับรองตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๖ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำขอหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน

ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด

(ออกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรอง กรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. ๒๕๕๒)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้อ ๑ ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก / ซอย.....ถนน.....

ตำบล / แขวง.....อำเภอ / เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์

ในฐานะ ☐ ผู้ประสบภัย ☐ เจ้าของทรัพย์สิน ☐ ผู้ครอบครองทรัพย์สิน

☐ ทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัย / เจ้าของทรัพย์สิน / ผู้ครอบครองทรัพย์สิน ชื่อ.....

☐ ผู้รับมอบอำนาจของผู้ประสบภัย / เจ้าของทรัพย์สิน / ผู้ครอบครองทรัพย์สิน ชื่อ.....

ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ (ระบุประเภทของสาธารณภัย)

เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ. เวลา.....น. (ที่เกิดสาธารณภัย) ได้รับความเสียหาย ดังนี้

(๑)

(๒)

(๓)

ข้อ ๒ ข้าพเจ้าขอยื่นคำขอต่อ.....

ขอให้ออกหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐานเพื่อ.....

โดยได้แนบเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา ปรากฏดังนี้ (ใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หน้าข้อความที่ต้องการ)

☐ ๑. หลักฐานแสดงสถานภาพความเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล

☐ บุคคลธรรมดา

☐ สำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารอื่นใดที่ทางราชการออกให้

☐ สำเนาทะเบียนพาณิชย์ (ถ้ามี)

☐ อื่นๆ

☐ นิติบุคคล

☐ สำเนาหนังสือรับรองนิติบุคคล

☐ สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ (ถ้ามี)

☐ สำเนาวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน (ถ้ามี)

☐ อื่นๆ.....

☐ ๒. หลักฐานเอกสารแสดงสิทธิ

☐ ๓. หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

☐ ๔. เอกสารการสอบสวนพยาน (ถ้ามี)

☐ ๕. อื่นๆ

รวม ฉบับ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

คำเตือน ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จ แก่เจ้าพนักงานมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๘

หมายเหตุ ในกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ถึงแก่ความตาย หรือไม่สามารยยื่นคำขอได้ด้วยตนเอง ให้ทายาทโดยธรรม ผู้จัดการมรดก หรือผู้รับมอบอำนาจของผู้นั้น แล้วแต่กรณีเป็นผู้ยื่นคำขอ พร้อมแสดงหลักฐานการเป็นทายาท ผู้จัดการมรดก และการมอบอำนาจดังกล่าวด้วย

สำหรับเจ้าหน้าที่

ตรวจสอบแล้วเอกสารครบถ้วนถูกต้อง

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจสอบ

(.....)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง จึงได้วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ค่าใช้จ่าย” หมายความว่า เงินที่มอบให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงาน หรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

“อาสาสมัคร” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓

“ผู้บัญชาการ” หมายความว่า ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” หมายความว่า การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ และตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรุงเทพมหานคร แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๔ อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้

(๑) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน ๔ ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๑๐๐ บาท

(๒) กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน ๔ ชั่วโมง แต่ไม่เกิน ๘ ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๒๐๐ บาท

(๓) กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน ๘ ชั่วโมงขึ้นไป ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๓๐๐ บาท

ข้อ ๕ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ ๔ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในกรณีผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการกลาง ผู้บัญชาการนายกรัฐมนตรื หรือรองนายกรัฐมนตรืซึ่งนายกรัฐมนตรืมอบหมาย มีคำสั่งใช้อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัด ทั้งนี้ ผู้อำนวยการกลางอาจพิจารณาใช้จ่ายจากเงินอื่นก็ได้

ข้อ ๖ กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ

ข้อ ๗ ให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๗ (๓) มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๕ มาตรา ๘๕ (๓) และมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงวางระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“อาสาสมัคร” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๕ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ โดยให้นำหลักเกณฑ์ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้บังคับ

ข้อ ๖ ในการดำเนินการตามภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามกฎหมาย อาสาสมัครที่มีสิทธิได้รับเงินค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไปเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ได้แก่

(๑) อาสาสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่ได้รับคำสั่งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บริหารท้องถิ่นแห่งนั้น

(๒) อาสาสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่ไปสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ตามคำร้องขอจากผู้บริหารท้องถิ่นแห่งนั้น

สำหรับค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามอัตราค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ตั้งงบประมาณไว้ในหมวดค่าตอบแทน ประเภทค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติราชการ อันเป็นประโยชน์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเหมาะสมและจำเป็นด้วย

ข้อ ๗ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก อนุพจนธ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครอง
และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดอื่น ๆ ที่มีสถานการณ์ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย จังหวัดและอำเภอได้มีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ทั้งในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และหมู่บ้านปกติ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
บรรดา ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน” หมายความว่า หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และให้หมายความรวมถึง ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน” หมายความว่า ราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เรียกโดยย่อว่า “ชรบ.”

“หลักสูตร ชรบ.” หมายความว่า หลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน
“นายอำเภอ” ให้ความหมายรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
“ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำตำบลหรือเป็นปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑ การฝึกอบรมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

ข้อ ๕ ให้กรมการปกครอง จัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. แก่ราษฎรในพื้นที่ ให้มีจำนวนเพียงพอในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยหมู่บ้าน ตามความจำเป็นและเหมาะสมของสถานการณ์ โดยในการฝึกอบรมจะดำเนินการเองหรือหน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ ในกรณีมีความจำเป็น จังหวัดหรืออำเภอจะจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวในพื้นที่ของตนเองก็ได้

ข้อ ๖ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นไม่น้อยกว่าสามเดือน
- (๔) เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๕) เป็นผู้มีความประพฤติดี

ข้อ ๗ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- (๑) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบอันเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรม
- (๒) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

ข้อ ๘ ให้หน่วยจัดฝึกอบรมตามข้อ ๕ จัดทำทะเบียนประวัติผู้ผ่านการฝึกอบรม ชรบ. ในแต่ละรุ่นไว้เป็นหลักฐาน และส่งให้อำเภอที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ จำนวนหนึ่งชุด

หมวด ๒
โครงสร้างและการจัดหน่วย

ข้อ ๙ ในอำเภอหนึ่งให้มีกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และมีปลัดอำเภอ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการในพื้นที่ตามที่นายอำเภอแต่งตั้งเป็นรองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและส่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

ข้อ ๑๐ ในตำบลหนึ่งให้มีกองร้อย ชรบ. โดยมีปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้บังคับกองร้อย ชรบ. และมีข้าราชการอื่นตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและส่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ โดยให้กำนันในตำบลนั้นเป็นผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

ข้อ ๑๑ ในหมู่บ้านหนึ่ง ให้มีหมวด ชรบ. โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมวด ชรบ. ทหารตำรวจหรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน จำนวนสองคนเป็นเจ้าหน้าที่โครง ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวด ชรบ.

ในหมวด ชรบ. ให้แบ่งการปกครองบังคับบัญชาออกเป็นอย่างน้อยสองหมู่ เรียกว่า “หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๑ หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๒ และหมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ... ตามลำดับต่อไป” โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมู่ ชรบ. และหมู่ ชรบ. ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากอัตรากำลังพลและสถานการณ์ในพื้นที่

หมวด ๓
การแต่งตั้ง การสั่งใช้ และการบังคับบัญชา

ข้อ ๑๒ ให้ผู้ใหญ่บ้านพิจารณาคัดเลือกราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมตาม ข้อ ๕ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗ เสนอให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งเป็น ชรบ.

ข้อ ๑๓ ให้นายอำเภอจัดทำทะเบียนประวัติ ชรบ. ตามแบบทำทะเบียนนี้ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันแล้วเก็บรักษาไว้ที่หมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด แห่งละหนึ่งชุด

ข้อ ๑๔ ชรบ. พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก โดยได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอ

(๓) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๒๐

(๔) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยเห็นว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๖ หรือ มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๓

ข้อ ๑๕ การบังคับบัญชา และสั่งใช้ ชรบ. มีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแล และให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่อำเภอ ตามนโยบายของทางราชการ

(๒) ผู้บังคับกองร้อย ชรบ. มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแล และให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่ตำบล ตามนโยบายของทางราชการ และกองพัน หน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

(๓) ผู้บังคับหมวด ชรบ. มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ตามนโยบายของทางราชการ กองพัน หน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและกองร้อย ชรบ.

(๔) ผู้บังคับหมู่ ชรบ. มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ชรบ. ตามนโยบายของทางราชการ กองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กองร้อย ชรบ. และหมวด ชรบ.

ข้อ ๑๖ ผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และผู้บังคับกองร้อย ชรบ. อาจมอบหมายให้รองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และรองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. แล้วแต่กรณี ปฏิบัติหน้าที่แทนก็ได้

หมวด ๔

การช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
หรือเจ้าพนักงานอื่น ในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น ได้ร้องขอให้ ชรบ. ช่วยเหลือ ให้ ชรบ. ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือได้ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่เวรยามรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน
- (๒) ตรวจตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อย
- (๓) สืบสวนหาข่าวพฤติกรรมอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อย
- (๔) เฝ้าระวังรักษาสถานที่สำคัญ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตรวจสอบบุคคลและยานพาหนะ ที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน

(๕) รายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

(๖) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และการก่อความไม่สงบเรียบร้อย ในพื้นที่

(๗) ตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ซึ่งมีเหตุสงสัยตามสมควรว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น ยึดสิ่งของหรืออาวุธที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชาใกล้เคียงโดยเร็ว

(๘) จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และควบคุมตัวผู้ถูกจับส่งผู้บังคับบัญชาใกล้เคียงโดยเร็วหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

(๙) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หมวด ๕

สิทธิ

ข้อ ๑๔ ชรบ. มีสิทธิ ดังต่อไปนี้

- (๑) แต่งเครื่องแต่งกาย และประดับเครื่องหมาย ชรบ.
(๒) ใช้อาวุธของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งเป็น
ลายลักษณ์อักษร
(๓) ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นใดตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งที่กำหนดไว้

หมวด ๖
วินัย และการรักษาวินัย

ข้อ ๑๕ ชรบ. ต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดไว้เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยเคร่งครัด
ดังต่อไปนี้

- (๑) สนับสนุนและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข
(๒) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานหน่วย
ชรบ. ดันสังกัด
(๓) รักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม
(๔) เป็นผู้ประพฤติดี
(๕) ไม่เสพสุราของมึนเมาในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่
(๖) ไม่เปิดเผยความลับของทางราชการ
(๗) ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่นจากการปฏิบัติหน้าที่
(๘) ไม่เป็นผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ หรือผู้สนับสนุนเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ข้อ ๒๐ ชรบ. ผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๕ ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจ
เหนือตนว่ากล่าวตักเตือนเป็นหนังสือได้

กรณีการกระทำความผิดวินัยตามวรรคหนึ่งมีลักษณะร้ายแรง ให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจาก
การปฏิบัติหน้าที่ได้

หมวด ๗
วุฒิบัตร บัตรประจำตัว เครื่องแต่งกาย และเครื่องหมาย

ข้อ ๒๑ ให้กรมการปกครอง จังหวัด หรือหน่วยที่จัดการฝึกอบรมตามหลักสูตร ชรบ.
จัดทำวุฒิบัตรมอบให้แก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ตามแบบทำระเบียบนี้

ข้อ ๒๒ ให้นายอำเภอผู้สั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ออกบัตรประจำตัวให้แก่ ชรบ. ตามแบบท้ายระเบียบนี้

บัตรประจำตัว ชรบ. มีอายุหกปี เมื่อบัตรประจำตัวชำรุด สูญหาย หหมดอายุ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล เป็นต้น ให้ผู้มีบัตรยื่นคำขอตามแบบท้ายระเบียบนี้ต่อนายอำเภอ เพื่อออกบัตรประจำตัวใหม่

ในกรณีที่ ชรบ. พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ก่อนหกปี ให้คืนบัตรประจำตัว ชรบ. ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในเจ็ดวัน

ให้นายอำเภอ จัดให้มีทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัวตามแบบทะเบียนควบคุมท้ายระเบียบนี้ โดยให้ใช้เลขลำดับในทะเบียนบัตรเป็นเลขที่บัตรตามลำดับ เมื่อสิ้นปีปฏิทินให้เริ่มเลขที่ใหม่ เมื่อออกบัตรประจำตัวให้แก่ผู้ใดแล้ว ให้สำเนารายการบัตรประจำตัวไว้ แล้วจัดเก็บพร้อมแบบคำขอมิบัตรและหลักฐานประกอบอื่น ๆ (ถ้ามี) ของแต่ละคน เพื่อเป็นหลักฐาน และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ข้อ ๒๓ เครื่องแต่งกายและเครื่องหมาย ชรบ. ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้ ประกอบด้วย

- (๑) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีน้ำเงิน
- (๒) เสื้อคอเปิดแขนยาวสีน้ำเงิน
- (๓) กางเกงขายาวสีน้ำเงิน
- (๔) เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงิน
- (๕) รองเท้าหุ้มส้นสีดำ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และกำหนดให้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังใช้บังคับได้เฉพาะกาล ฉะนั้น จึงสมควรออกระเบียบตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อใช้บังคับแทนต่อไป อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“อปพร.” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

“ศูนย์ อปพร.” หมายความว่า ศูนย์ อปพร. กลาง ศูนย์ อปพร. เขต ศูนย์ อปพร. จังหวัด ศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ศูนย์ อปพร. อำเภอ ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร ศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา ศูนย์ อปพร. เทศบาล และศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล

“ผู้บัญชาการ” หมายความว่า ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ประกอบด้วย อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรมการปกครอง ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิ อีกไม่เกินห้าคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการส่วนกิจการอาสาสมัคร สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกิจการศูนย์ อปพร.

(๒) เสนอแนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินกิจการ อปพร. ให้ศูนย์ อปพร. ถือปฏิบัติ

(๓) กำกับ ดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ในวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ อปพร. เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนได้ ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการศูนย์ อปพร. โดยอนุโลม

ข้อ ๗ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือได้รับแต่งตั้งเพิ่มเติม อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวาระหนึ่ง แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการ
- (๓) ประธานกรรมการให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๙ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๐ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง

(๓) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการอื่น ประกอบด้วย

(ก) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง

(ข) ผู้แทนของศูนย์ อปพร. เขต ที่จังหวัดนั้นอยู่ในเขตรับผิดชอบ

(ค) ประธานกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. จังหวัด ตามข้อ ๒๒ วรรคสอง

(ง) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง

(จ) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสามคน โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธาณกุศลในเขตจังหวัดรวมอยู่ด้วย

(๕) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ข้อ ๑๑ คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานกิจการ อปพร. ให้เป็นไปตามนโยบาย และแนวทางที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

(๒) ให้การสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตจังหวัด ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการอื่น ประกอบด้วย

(ก) ผู้แทนส่วนราชการ หรือหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง

(ข) ผู้แทนศูนย์ อปพร. กลาง

(ก) ประธานกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ตามข้อ ๒๒ วรรคสอง

(ง) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานครรวมอยู่ด้วย

(๔) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๑๑ ภายในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๑๔ ให้นำความในข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร โดยอนุโลม

หมวด ๒

การบริหาร และกำกับดูแล

ข้อ ๑๕ ให้ผู้บัญชาการ เป็นผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง รองผู้บัญชาการ เป็นรองผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจบังคับบัญชา และสั่งการผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ทหารอาณัติ

ให้ผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. กลาง โดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ปฏิบัติราชการประจำ ณ ที่ตั้งกรม เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจควบคุมและกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ได้ทหารอาณัติ และอาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๖ ให้ศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินงานด้านธุรการของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง

(๒) สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ คู่มือปฏิบัติงาน เอกสาร และข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารกิจการ อปพร.

(๓) วางระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. รวมทั้งสิทธิ และสวัสดิการแก่ อปพร.

(๔) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจการ อปพร.

(๕) จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. และหลักสูตรที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. พร้อมกำหนด รูปแบบหลักสูตร และเครื่องหมายแสดงความสามารถ หรือแสดงวิทยฐานะ รวมทั้งพิจารณาทบทวน หรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

(๖) จัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตรตามที่กำหนดใน (๕)

(๗) จัดทำแผนพัฒนาอัตรากำลังของ อปพร. รวมทั้งพิจารณาทบทวน และปรับปรุงแผน ให้มีความเหมาะสม

(๘) ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของ อปพร. ทั่วราชอาณาจักร

(๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง มอบหมาย

ข้อ ๑๗ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. เขต โดยให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ให้ศูนย์ อปพร. เขต มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนการดำเนินกิจการ อปพร. ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ และสนับสนุนศูนย์ อปพร. เขตข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ข้อ ๑๘ ให้ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นศูนย์ อปพร. จังหวัด โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ให้รองผู้อำนวยการจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ในการดำเนินการกิจการ อปพร. และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มอบหมาย

ให้หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์
อปพร. จังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ และที่ทำการปกครอง
อำเภอ เป็นศูนย์ อปพร. อำเภอ โดยให้เจ้าหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ข้อ ๒๐ ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ดังนี้

(๑) ให้นายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล รองนายกเทศมนตรี
ซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ปลัดเทศบาล เป็นผู้ช่วย
ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล และสำนักปลัดเทศบาล เป็นศูนย์ อปพร. เทศบาล โดยให้เจ้าหน้าที่
ของสำนักปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

(๒) ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหาร
ส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย
เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วย
ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
เป็นศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

(๓) ให้นายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา
ซึ่งนายกเมืองพัทยามอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยา
เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา และสำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา
โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ข้อ ๒๑ ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร
รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์
อปพร. กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร และสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ให้ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ข้อ ๒๒ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ มีอำนาจหน้าที่สั่งการ ควบคุม และกำกับดูแล เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ในสังกัด ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินงาน อปพร. ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และสนับสนุนศูนย์ อปพร. ข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามวรรคหนึ่ง จัดให้ อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. โดยการจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปตามที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด

ข้อ ๒๓ ให้ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดตั้งฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๒) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
- (๓) ฝ่ายส่งเสริมให้ผู้ประสบภัย
- (๔) ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย
- (๕) ฝ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็น

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามวรรคหนึ่ง แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายหนึ่งคน และรองหัวหน้าฝ่ายสองคนจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ หรือ อปพร. โดยแต่ละฝ่ายให้มี อปพร. ตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินงานที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

ข้อ ๒๔ ให้ อปพร. อยู่ภายใต้การควบคุม และกำกับดูแลของหัวหน้าฝ่าย อปพร.

ให้หัวหน้าฝ่ายในศูนย์ อปพร. แต่ละแห่งอยู่ภายใต้การสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา แล้วแต่กรณี

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา อยู่ภายใต้การสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การควบคุม และกำกับดูแลของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและสั่งการของผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง

ข้อ ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง อาจรับสมัคร และคัดเลือกบุคคลเข้าเป็น อปพร. ในสังกัดของตน รวมทั้งรับ อปพร. ที่ขอย้ายจากศูนย์ อปพร. อื่น เข้ามาเป็น อปพร. ในสังกัด และในการนี้ให้ออกบัตรประจำตัวให้แก่ อปพร. ในสังกัดของตนด้วย

ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๒๓ ข้อ ๒๔ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑ ข้อ ๓๒ ข้อ ๓๕ และข้อ ๔๓ บรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับกรณีตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม และให้ อปพร. อยู่ภายใต้การควบคุม และกำกับดูแลของหัวหน้าฝ่าย อปพร. และให้หัวหน้าฝ่าย อปพร. อยู่ภายใต้การสั่งการควบคุม และกำกับดูแลของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๖ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จัดให้มีธงประจำศูนย์ อปพร. เพื่อเป็นสัญลักษณ์ ประจำศูนย์ อปพร. ตามหลักเกณฑ์และรูปแบบที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด

ข้อ ๒๗ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี อาจพิจารณามอบรางวัลเชิดชูเกียรติ สำหรับศูนย์ อปพร. ในสังกัดที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น

ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อาจพิจารณามอบประกาศเกียรติคุณสรรเสริญและเครื่องหมาย เชิดชูเกียรติแก่ อปพร. ที่ปฏิบัติงานดีเด่น หรือผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือกิจการ อปพร. จนเกิดผลดียิ่ง

เพื่อเป็นการส่งเสริมและยกย่องในการปฏิบัติหน้าที่ของ อปพร. ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษ ผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง อาจพิจารณาขอประกาศเกียรติคุณสรรเสริญ และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ อปพร.

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

หมวด ๓

การคัดเลือก การพ้นจากสมาชิกภาพ และการฝึกอบรม

ข้อ ๒๘ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา เป็นผู้รับสมัครและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เข้าเป็น อปพร.

อปพร. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตศูนย์ อปพร. นั้น
- (๔) เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต
- (๖) ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม หรือในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม

ผู้สมัครที่ได้รับคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในวรรคสอง ต้องเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. จึงจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น อปพร.

ข้อ ๒๙ อปพร. พ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ ๒๘ และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ดันสังกัดสั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ดันสังกัด สั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อ ๓๖

ข้อ ๓๐ กรณี อปพร. พ้นจากสมาชิกภาพตามข้อ ๒๕ หากประสงค์จะขอกลับเข้ามาเป็น อปพร. อีก ให้ทำคำขอเป็นหนังสือยื่นต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๓๑ กรณี อปพร. ผู้ใดมีความประสงค์จะย้ายไปสังกัดศูนย์ อปพร. อื่น เนื่องจาก ย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด ให้ทำคำขอยื่นต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ดันสังกัดและให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ที่ได้รับคำขอทำหนังสือส่งตัว พร้อมทะเบียนประวัติมอบให้ อปพร. ผู้นั้นถือไปรายงานตัวต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สังกัดใหม่ และให้ศูนย์ อปพร. นั้นเสนอ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ออกบัตรประจำตัวใหม่ให้ และเรียกบัตรประจำตัวเดิมคืน

ข้อ ๓๒ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหาร ส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดทำทะเบียนประวัติของ อปพร. ตามที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด ให้เป็นปัจจุบัน

ข้อ ๓๓ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติโครงการฝึกอบรม อปพร. และกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด

ข้อ ๓๔ ให้ศูนย์ อปพร. ที่จัดฝึกอบรมหลักสูตรการอบรม อปพร. จัดทำเครื่องหมาย อปพร. และวุฒิบัตร เพื่อมอบให้แก่ อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรม โดยเครื่องหมาย อปพร. ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้ ส่วนวุฒิบัตรให้เป็นไปตามรูปแบบที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

หมวด ๔

สิทธิ และวินัยของ อปพร.

ข้อ ๓๕ อปพร. มีสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมาย อปพร.

(๒) ใช้วิทยุสื่อสารของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นลายลักษณ์อักษร

(๓) ได้รับการคุ้มครองตามระเบียบและกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่น ตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ข้อ ๓๖ อปพร. จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัยโดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ อปพร. ที่ตนสังกัด

(๓) แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบในขณะปฏิบัติหน้าที่

(๔) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการตอบแทน

(๕) รักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

(๖) ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

(๗) ไม่เสพสุราของมึนเมาในขณะปฏิบัติหน้าที่

(๘) ไม่ใช้กริยาวาจาที่ไม่สุภาพต่อประชาชน

(๙) ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

(๑๐) ไม่เปิดเผยความลับทางราชการ

(๑๑) ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นจากการปฏิบัติหน้าที่

กรณี อปพร. กระทำผิดวินัยตามวรรคหนึ่ง และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือกิจการ อปพร. ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ที่ผู้นั้นสังกัดมีอำนาจสั่งให้ อปพร. ผู้กระทำความผิดพ้นจากสมาชิกภาพ

หมวด ๕

หน้าที่และการมอบหมายการปฏิบัติงาน

ข้อ ๓๗ อปพร. มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติตามระเบียบนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ อปพร. ไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าพนักงานโดยไม่ชักช้า และขณะปฏิบัติหน้าที่ให้แต่งเครื่องแบบ อปพร. เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนจะประดับเฉพาะเครื่องหมาย อปพร. ก็ได้ และต้องมีบัตรประจำตัว อปพร. ไว้เพื่อแสดงตนด้วย

ข้อ ๓๘ กรณีผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ใกล้เคียงร้องขอ และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เห็นเป็นการสมควรอาจสั่ง อปพร. ไปปฏิบัติการกิจนอกเขตรับผิดชอบก็ได้ และให้รายงาน ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามลำดับชั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็น ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งการ อนุมัติ หรืออนุญาตให้ อปพร. ไปปฏิบัติการกิจนอกเขตจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครได้

ข้อ ๓๙ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และหัวหน้าฝ่าย อปพร. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองหัวหน้าฝ่าย อปพร. หรือรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ของศูนย์ อปพร. นั้น เป็นผู้สั่งการ อนุมัติ อนุญาตแทนไปพลางก่อนได้

ข้อ ๔๐ การรายงานให้กระทำตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นอาจรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปได้ แต่ต้องรีบรายงานให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงทราบในทันทีที่สามารถจะกระทำได้

หมวด ๖

รูปแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัว

ข้อ ๔๑ รูปแบบ อปพร. ให้เป็นไปตามรูปแบบแนบท้ายระเบียบนี้

ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. มีสิทธิแต่งรูปแบบ อปพร.

ข้อ ๔๒ เครื่องหมาย อปพร. การใช้และการประดับ ให้เป็นไปตามรูปแบบและหลักเกณฑ์แนบท้ายระเบียบนี้

การใช้และการประดับเครื่องหมาย อปพร. นอกจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง

ข้อ ๔๓ ให้ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดทำบัตรประจำตัว อปพร. ตามแบบท้ายระเบียบนี้ เสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ออกบัตรประจำตัว อปพร. เพื่อมอบให้แก่ อปพร.

นอกจากบัตรประจำตัว อปพร. ตามวรรคหนึ่ง ศูนย์ อปพร. กลาง อาจกำหนดให้มีบัตรประจำตัว อปพร. เพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษได้ โดยหลักเกณฑ์การออกบัตร อายุของบัตร และรูปแบบบัตรให้เป็นไปตามที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

ข้อ ๔๔ บัตรประจำตัว อปพร. ตามข้อ ๔๓ วรรคหนึ่ง ให้มีอายุสี่ปี เมื่อบัตรประจำตัวชำรุดสูญหาย หหมดอายุ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้ อปพร. ผู้นั้นยื่นคำร้องตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนดต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อเสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร พิจารณาดำเนินการออกบัตรประจำตัวใหม่ให้ต่อไป

ให้ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดทำทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัว อปพร. ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๕ ให้หน่วย อปพร. และ อปพร. ที่จัดตั้งขึ้นและมีอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับเป็นหน่วย อปพร. และ อปพร. ตามระเบียบนี้

ให้คณะกรรมการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัว

แบบทำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓

เครื่องแบบ

ส่วนที่ ๑

เครื่องแบบชุดฝึกหรือชุดปฏิบัติการ

ข้อ ๑ หมวด มี ๑ แบบ คือ หมวดแก่ปทรองอ่อนแบบ ๖ กลีบ มี ๒ สี คือ สีดำ และสี kaki เครื่องหมายหน้าหมวดเป็นเครื่องหมายรูปอุณาโลม ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม ขนาดกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๔ เซนติเมตร และมีตัวอักษรคำว่า “เมตตา กล้าหาญ” อยู่ใต้เครื่องหมายรูปอุณาโลม กะบังหมวดมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังนี้

(๑) หมวดแก่ปทรองอ่อนสีดำ (มีข้อซัพพฤกษ์ ๒ ข้อ) กะบังหมวดมีสัญลักษณ์เป็นรูปข้อซัพพฤกษ์ ปักด้วยไหมสีทอง ๒ ข้อ ระหว่างข้อซัพพฤกษ์ มีรูปดาว ๘ แฉก และรูปตราสิงห์อยู่ภายใน ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบอปพร. ตามข้อ ๔๑ วรรคสอง ที่เป็นข้าราชการ ประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษ ประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ ประเภทอำนวยการระดับสูง และประเภทบริหารระดับต้น หรือเทียบเท่าขึ้นไป ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลนคร ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลเมือง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

(๒) หมวดแก่ปทรองอ่อนสีดำ (มีข้อซัพพฤกษ์ ๑ ข้อ) กะบังหมวดมีสัญลักษณ์เป็นรูปข้อซัพพฤกษ์ปักด้วยไหมสีทอง ๑ ข้อ ระหว่างข้อซัพพฤกษ์ มีรูปดาว ๘ แฉก และรูปตราสิงห์อยู่ภายใน ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบอปพร. ตามข้อ ๔๑ วรรคสอง ที่เป็นข้าราชการ ประเภททั่วไประดับอาวุโส ประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ และประเภทอำนวยการระดับต้น หรือเทียบเท่า ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลนคร รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลเมือง และรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

(๓) หมวดแก่ปทรองอ่อนสีดำ กะบังหมวดไม่มีสัญลักษณ์ใด ๆ ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบ อปพร. ตามข้อ ๔๑ วรรคสอง ที่มีผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) และ (๒)

(๔) หมวดแก่ปทรองอ่อนสีดำ กะบังหมวดมีสัญลักษณ์เป็นดินทอง ๑ เส้น ใช้กับคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.จังหวัด และคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร

(๕) หมวดแก่ปทรองอ่อนสี kaki กะบังหมวด ไม่มีสัญลักษณ์ใด ๆ ใช้กับ อปพร.

ข้อ ๒ เสื้อ มี ๕ แบบ คือ

(๑) เสื้อคอเปิดสี kaki (แบบที่ ๑) ตัวเสื้อปล่อยยาวถึงสะโพก ปกเสื้อเบาะ มุมปกแหลม ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอด ไม่มีสวบ มีคุม ๕ คุม แขนเสื้อยาวรูปทรงกระบอก ที่ปลายแขนเสื้อทั้งสอง ตรงด้านในชิดลำตัวติดแผ่นรัดข้อมือกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร ห่างจากปลายแขนเสื้อพองาม ชายเป็นรูปสี่เหลี่ยมชี้ไปทางด้านหลังซัดคุม ๑ คุม ติดกับแขนเสื้อในแนวเดียวกันมีคุมอีก ๑ คุม สำหรับรัดปลายแขนเสื้อ ตัวเสื้อด้านหน้ามีกระเป๋าด้านหน้าและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า กระเป๋าด้านหน้าเป็นกระเป๋ายาวไม่มีแถบ มีปกรูปสี่เหลี่ยมมุมเสมอกัน ซัดคุม

ตรงกลางปก ๑ คม มุมกระเป๋าคัดมนพองาม กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่ำมียัดชาย ตัวกระเป๋াপับจีบตรงกลาง มุมกระเป๋าคัดมนพองาม มีปกรูปลี่เหลี่ยม มุมปกเฉียงเฉียงต่ำไปทางข้างตัวเล็กน้อยพองาม ขัดคม ๒ คม ตรงมุมปกด้านล่าง ตัวเสื้อด้านหลังในแนวเอวมีแผ่นผ้า ขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร ๒ แผ่น ชายพับเหลี่ยมชี้ไปทางด้านข้าง ขัดคม ๑ คม ติดกับตัวเสื้อและในระดับเดียวกันมีคุดที่ตะเข็บข้างอีกข้างละ ๑ คม สำหรับรัดเอว คุดทั้งสี่ใช้คุดกลมแบน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ทำด้วยวัตถุสีทึบ เมื่อสวมเสื้อนี้ให้ปล่อยชายเสื้อไว้นอกกางเกง และจะพับแขนเสื้อทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อศอกก็ได้

(๒) เสื้อคอเปิดสีทึบ (แบบที่ ๒) ตัวเสื้อปล่อยยาวถึงสะโพก ชายตรง ปกเสื้อเบาะ มุมปกแหลม ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอด ไม่มีสحاب มีคุด ๕ คม แขนเสื้อยาวรูปทรงกระบอก ตัวเสื้อด้านหน้ามีกระเป๋านข้างละ ๑ กระเป๋าคือกระเป๋าย่ำไม่มีแถบ มีปกรูปลี่เหลี่ยมมุมปกเสมอกัน ขัดคมตรงกลางปก ๑ คม มุมกระเป๋าคัดมนพองาม เมื่อสวมเสื้อนี้ให้สอดชายเสื้อไว้ในกางเกง และจะพับแขนเสื้อทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อศอกก็ได้

(๓) เสื้อกั๊กแบบทั้งตัวเว้าหน้า ทำด้วยผ้าตาข่ายชนิดเส้นใย POLYESTER สีเข้ม ก้นชายเสื้อสีดำ ตัวเสื้อด้านหน้าตรงกึ่งกลางมีเครื่องหมาย อปพร. ขนาดกว้าง ๑๕ เซนติเมตร ยาว ๒๑ เซนติเมตร เนื้อและได้เครื่องหมาย อปพร. มีแถบสะท้อนแสงสีเงินพาดขวางตัวเสื้อ ๑ แถบ แต่ละแถบมีขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ปลายแถบทั้งสองข้างห่างจากตะเข็บข้างลำตัวพอประมาณ ส่วนตัวเสื้อด้านหลังตรงกึ่งกลางมีอักษร “อปพร.” สีขาว ขนาดความสูง ๘ เซนติเมตร และได้อักษร “อปพร.” มีตัวอักษรสีขาว ระบุชื่อศูนย์ อปพร. ที่สังกัด ขนาดความสูง ๒ เซนติเมตร เนื้ออักษร “อปพร.” และได้ชื่อศูนย์ อปพร. ที่สังกัด มีแถบสะท้อนแสงสีเงินพาดขวางตัวเสื้อ ๑ แถบ แต่ละแถบมีขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ส่วนขนาดความยาวเท่ากับแถบตัวเสื้อด้านหน้า และที่ด้านข้างของเสื้อทั้ง ๒ ข้างมีตัวกดล็อกสำหรับยึดเสื้อด้านหน้าและด้านหลังไว้ด้วยกัน ข้างละ ๒ ตัว

(๔) เสื้อยืดคอเชิ้ตแขนยาวสีดำ ผ่าอกลึกประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ปกสีเดียวกับตัวเสื้อ ตัวเสื้อด้านหน้าทอกเสื้อด้านซ้ายและด้านขวามีแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร ด้านละ ๒ แถบ พาดขวางโดยปลายแถบแต่ละแถบห่างจากตะเข็บข้างลำตัวและสาบเสื้อพอประมาณ และมีเครื่องหมาย อปพร. ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร ยาว ๔ เซนติเมตร อยู่ทอกเสื้อด้านขวาเหนือแถบสะท้อนแสง ส่วนตัวเสื้อด้านหลังมีแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร ๒ แถบ พาดขวางตัวเสื้อ ปลายแถบแต่ละแถบห่างจากตะเข็บข้างลำตัวพอประมาณ และเหนือแถบสะท้อนแสงมีอักษร “อปพร.” สีขาว ขนาดความสูง ๔ เซนติเมตร และได้อักษร “อปพร.” มีอักษรสีขาว ระบุชื่อศูนย์ อปพร. ที่สังกัด ขนาดความสูง ๒ เซนติเมตร และมีเครื่องหมาย อปพร. ขนาดกว้าง ๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร อยู่บนสุดเหนืออักษร “อปพร.” เมื่อสวมเสื้อนี้ให้สอดชายเสื้อไว้ในกางเกง

(๕) เสื้อต่อเนื่องกับกางเกง (ชุดสวม) ทำด้วยผ้าไม่ติดไฟ สีเข้ม ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอดถึงกางเกง ติดซิปและมีสحابซ่อนปิดซิปตลอดแนว แขนเสื้อยาวรูปทรงกระบอก ปลายแขนเสื้อทั้งสองขัดคมข้างละ ๑ คม สำหรับรัดปลายแขนเสื้อ ตัวเสื้อด้านหน้าทั้งด้านซ้ายและด้านขวามีแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร พาดขวางด้านละ ๒ แถบ ปลายแถบแต่ละแถบ ด้านหนึ่งติดตะเข็บข้างลำตัว อีกด้านหนึ่งติดกับสาบเสื้อ และที่อกเสื้อด้านขวามีชื่อและตำแหน่งด้วยไหมสีทอง ขนาดตัวอักษรสูงไม่เกิน ๑.๕ เซนติเมตร ได้แถบสะท้อนแสง

มีกระเป๋ายาวเฉียงข้างละ ๑ ใบ ปากกระเป๋าดัดชิด ส่วนตัวเสื้อด้านหลังมีแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร ๑ แถบ พาดขวางตลอดตัวเสื้อ ได้แถบสะท้อนแสงมีอักษร “อปพร.” สีขาว ขนาดความสูง ๖ เซนติเมตร และที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านขวาประดับเครื่องหมาย อปพร. ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม ขนาดกว้าง ๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร ส่วนกึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านซ้ายมีแผ่นผ้าโค้งไปตามแนวตะเข็บเสื้อ พื้นสีดำ เดินขอบด้วยไหมสีเหลืองทอง ภายในปักชื่อศูนย์ อปพร. ที่สังกัด ด้วยไหมสีเหลืองทอง ขนาดตัวอักษรสูง ๑ เซนติเมตร และที่แขนเสื้อท่อนล่างติดแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร รอบกระบอกแขนข้างละ ๑ แถบ

บริเวณเอวมีแถบคล้ายลักษณะขอบกางเกง ขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านหลังบริเวณตะเข็บเสื้อมีแผ่นผ้า ขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แผ่น ชายพับเหลี่ยมชี้เข้าหากัน ขัดมุมข้างละ ๑ มุม ถัดเข้ามาด้านในมีมุมอีกข้างละ ๑ มุม สำหรับรัดเอว มุมทั้งสี่ใช้มุมกลมแบนสีเดียวกับเสื้อ

ชุดท่อนล่างเป็นกางเกง ด้านหน้ามีกระเป๋ายาวด้านละ ๑ กระเป๋า ด้านหลังมีกระเป๋ายาวข้างละ ๑ กระเป๋า ขากางเกงมีกระเป๋ายาวข้างละ ๑ กระเป๋า กลางปกกระเป๋าดัดมุม ๑ มุม ปลายขากางเกงติดชิดสำหรับรัดปลายขากางเกง ขากางเกงทั้งสองข้างติดแถบสะท้อนแสงสีเงินขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร รอบกระบอกขา ข้างละ ๒ แถบ (บริเวณกึ่งกลางหน้าขา ๑ แถบ กึ่งกลางหน้าแข้ง ๑ แถบ) เมื่อสวมชุดนี้ไม่ต้องใช้เข็มขัด

เสื้อแบบ (๑) และ (๒) ให้ปักชื่อและชื่อสกุล ด้วยไหมสีดำ ขนาดตัวอักษรสูงไม่เกิน ๑.๕ เซนติเมตร ไว้เหนือกระเป๋าด้านขวา และให้ปักตำแหน่งตามสายงานปกติหรือตำแหน่งในศูนย์ อปพร. ด้วยไหมสีดำ ตัวอักษรขนาดเดียวกับชื่อและชื่อสกุลไว้เหนือกระเป๋าด้านซ้าย ที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านขวาประดับเครื่องหมาย อปพร. ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม ขนาดกว้าง ๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร และที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านซ้ายมีแผ่นผ้าโค้งไปตามแนวตะเข็บเสื้อ พื้นสีดำ เดินขอบด้วยไหมสีทอง ภายในปักชื่อศูนย์ อปพร. ที่สังกัด พร้อมทั้งชื่ออำเภอและจังหวัดที่ศูนย์นั้นตั้งอยู่ด้วยไหมสีทอง ขนาดตัวอักษรสูง ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๓ กางเกง มี ๑ แบบ คือ กางเกงขายาวสีทึบ ไม่พับปลายขา ปลายขายาวปิดตาตุ่ม กว้างไม่น้อยกว่า ๑๘ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๖ เซนติเมตร ที่ขอบเอวมีห่วงทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกง ขนาดกว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร จำนวน ๓ ห่วง สำหรับสอดเข็มขัด ที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างมีกระเป๋ายาวข้างละ ๑ กระเป๋า ปากกระเป๋ายาวเฉียงไม่มีปก ในแนวตะเข็บขากางเกงทั้งสองข้างมีกระเป๋ายาวข้างละ ๑ กระเป๋า ชายล่างเย็บติดกับกางเกง ชายหลังจีบเพื่อให้ขยายตัวได้ มีปกรูปสี่เหลี่ยม ชายปกด้านบนและด้านหน้าเย็บติดกับขากางเกง ขัดมุมที่กึ่งกลางปกและมุมปกที่เปิดแห่งละ ๑ มุม ด้านหลังมีกระเป๋าด้านละ ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋ายาว มีปกรูปสี่เหลี่ยม ขัดมุม ๒ มุม ตรงมุมปกด้านล่าง

กางเกงนี้เมื่อสวมประกอบกับรองเท้าสูงครึ่งน่อง หรือรองเท้าเดินป่า ให้สอดปลายขากางเกงไว้ภายในรองเท้า แต่ในบางโอกาสจะไม่สอดปลายขากางเกงไว้ภายในรองเท้าก็ได้

ข้อ ๔ เข็มขัด มี ๑ แบบ คือ เข็มขัดด้ายถักสีดำ ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะรมดำ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร โปรงไม่มีเข็มสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะรมดำกว้าง ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๕ รองเท้า มี ๓ แบบ คือ

(๑) รองเท้าสูงครี้งน่อง ทำด้วยหนังสีดำ

(๒) รองเท้าเดินป่า สีดำ

(๓) รองเท้าหุ้มข้อ หรือหุ้มส้น ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนัง หรือผ้าใบ สีดำ

รองเท้าทุกแบบต้องมีส้น ไม่มีริ้วและลวดลาย

ข้อ ๖ ถุงเท้า มี ๑ แบบ คือ ถุงเท้าสีดำ

ส่วนที่ ๒

เครื่องแบบชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย

ข้อ ๑ หมวก มี ๑ แบบ คือ หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีน้ำเงินเข้ม แบบ ๖ กลีบ หน้าหมวกมีเครื่องหมายรูปอุณาโลม ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม ขนาดกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๔ เซนติเมตร และมีตัวอักษร คำว่า “เมตตา กล้าหาญ” อยู่ใต้เครื่องหมายรูปอุณาโลม

ข้อ ๒ เสื้อ มี ๑ แบบ คือ เสื้อคอเปิดสีส้ม ป่าและส่วนบนหน้า - หลังสีน้ำเงินเข้ม ตัวเสื้อปล่อยยาวถึงสะโพก ปกเสื้อเบาะ มุมปกแหลม ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอด ไม่มีสาบกระดุม ติดซิปยาวตลอดและติดแถบขาวเป็นระยะ แขนเสื้อยาว สาบแขนเสื้อสีน้ำเงินเข้ม ที่ปลายแขนเสื้อทั้งสองติดแถบรัดข้อมือสีน้ำเงินเข้ม กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร ตัวเสื้อด้านหน้ามีกระเป๋ابนข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะ มีใบปกกระเป๋าสีน้ำเงินเข้ม รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ติดแถบขาวที่กึ่งกลาง เมื่อสวมเสื้อนี้ให้สอดชายเสื้อไว้ในกางเกง

ตัวเสื้อด้านหน้าให้ปักชื่อและชื่อสกุล ด้วยไหมสีเหลืองทอง ขนาดตัวอักษรสูงไม่เกิน ๑.๕ เซนติเมตร ไว้เหนือกระเป๋าด้านขวา ตัวเสื้อด้านหลังส่วนบนปักข้อความคำว่า “ชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย” ด้วยไหมสีส้ม ขนาดตัวอักษรสูงไม่เกิน ๓ เซนติเมตร และได้ข้อความ “ชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย” ปักข้อความระบุว่าเป็น “อบต. ไค หรือเทศบาลใด หรือเมืองพัทยา” ขนาดตัวอักษรสูงไม่เกิน ๒.๕ เซนติเมตร และที่กึ่งกลางลำตัวและกึ่งกลางแขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง ติดแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ยาวรอบตัวเสื้อและกระบอกแขนที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านขวาประดับเครื่องหมาย อุปพร. ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม ขนาดกว้าง ๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร และที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อข้างซ้ายมีแผ่นผ้าโค้งไปตามแนวตะเข็บเสื้อ พื้นสีดำ เดินขอบด้วยไหมสีเหลืองทอง ภายในปักชื่อศูนย์ อุปพร. ที่สังกัด พร้อมทั้งชื่ออำเภอ และจังหวัดที่ศูนย์นั้นตั้งอยู่ ด้วยไหมสีเหลืองทอง ขนาดตัวอักษรสูง ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๓ กางเกง มี ๑ แบบ คือ กางเกงขายาวสีน้ำเงินเข้ม ไม่พับปลายขา ปลายขายาวปิดตาตุ่ม กว้างไม่น้อยกว่า ๑๘ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๖ เซนติเมตร ที่ขอบเอวมีห่วงทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกง ขนาดกว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร ๓ ห่วง สำหรับสอดเข็มขัด ที่แนวตะเข็บขาจากกางเกงด้านข้าง มีกระเป๋ากว้างเฉียงไม่มีปก ข้างละ ๑ กระเป๋า ในแนวตะเข็บขาจากกางเกงทั้งสองข้างมีกระเป๋ายึดชาย ชายล่างเย็บติดกับกางเกง ชายหลังจีบ

เพื่อให้ขยายตัวได้ มีใบปกกระเป่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซายปกด้านบนและด้านหน้าเย็บติดกับขาทางเกง ติดแถบกาวยที่กึ่งกลางปก ด้านหลังมีกระเป่าหลัง ๒ กระเป่า เป็นกระเป่าเจาะ มีใบปกกระเป่ารูปสี่เหลี่ยม ติดแถบกาวยที่กึ่งกลางปก บริเวณได้เข้าติดแถบสะท้อนแสงสีเงิน ขนาดกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ รอบขาทางเกง ทั้ง ๒ ข้าง

กางเกงนี้เมื่อสวมประกอบกับรองเท้าสูงครึ่งน่องหรือรองเท้าเดินป่า ให้สอดคล้องขาทางเกงไว้ภายในรองเท้า แต่ในบางโอกาสจะไม่สอดคล้องขาทางเกงไว้ภายในรองเท้าก็ได้

ข้อ ๔ เข็มขัด มี ๑ แบบ คือ เข็มขัดด้ายถักสีดำ ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะรมดำ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร โปรงไม่มีเข็มสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะรมดำ กว้าง ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๕ รองเท้า มี ๒ แบบ คือ

(๑) รองเท้าสูงครึ่งน่อง ทำด้วยหนังสีดำ

(๒) รองเท้าเดินป่า สีดำ

รองเท้าทุกแบบต้องมีส้น ไม่มีริ้วและลวดลาย

ข้อ ๖ ถุงเท้า มี ๑ แบบ คือ ถุงเท้าสีดำ

เครื่องแบบชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัยนี้ให้ใช้ได้ สำหรับ อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการกู้ชีพกู้ภัย หรือหลักสูตรวิทยากรกู้ชีพกู้ภัยของศูนย์ อปพร. กลาง

ส่วนที่ ๓

เครื่องแบบชุดพิธีการ

ข้อ ๑ หมวก มี ๑ แบบ คือ หมวกหนีบสีทึบ มีลักษณะตอนหน้าและตอนหลังลาดมน มีสายโดยรอบ ป้ายเฉียงจากทางด้านหน้าลงไปทางด้านซ้าย ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกห่างจากมุมพับด้านหน้า ๔ เซนติเมตร มีเครื่องหมายรูปอุณาโลมทำด้วยโลหะสีทอง ขนาดกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๔ เซนติเมตร ริมบนของสายหมวก มีขลิบ ขนาดกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ขลิบของหมวกมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังนี้

(๑) หมวกที่มีขลิบทำด้วยแถบไหมสีทอง ๒ แถบ ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบ อปพร. ตามข้อ ๔๑ วรรคสอง ที่เป็นข้าราชการ ประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษ ประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ ประเภทอำนวยการ ระดับสูง และประเภทบริหารระดับต้น หรือเทียบเท่าขึ้นไป ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลนคร ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลเมือง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

(๒) หมวกที่มีขลิบทำด้วยแถบไหมสีทอง ๑ แถบ ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบ อปพร. ตามข้อ ๔๑ วรรคสอง ที่เป็นข้าราชการ ประเภททั่วไประดับอาวุโส ประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ และประเภทอำนวยการระดับต้น หรือเทียบเท่า ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลนคร รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาลเมือง และรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

(๓) หมวกที่มีขลิบทำด้วยแถบไหมสีเงิน ๑ แถบ ใช้กับผู้มีสิทธิสวมเครื่องแบบ อุปพร. ตามข้อ ๔๑
วรรคสอง ที่มีผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) และ (๒)

(๔) หมวกที่มีขลิบทำด้วยแถบไหมสีแดง ๑ แถบ ใช้กับคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อุปพร.
จังหวัด และคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อุปพร.กรุงเทพมหานคร

(๕) หมวกที่มีขลิบทำด้วยแถบไหมสีดำ ๑ แถบ ใช้กับ อุปพร.

ข้อ ๒ เสื้อ มี ๑ แบบ คือ เสื้อคอพับสีกากีแขนยาวรัดข้อมือ มีคุดที่ข้อมือข้างละ ๑ คุด มีกระเป๋ายึดติด
ที่หน้าอกเสื้อข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเสื้อชนิดไม่มีแถบกลางกระเป๋า ใบปกกระเป๋าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
มุมกระเป๋าและมุมปกกระเป๋าเป็นรูปตัดพองาม ที่ปากกระเป๋าทั้งสองข้างติดคุดข้างละ ๑ คุด สำหรับขัดใบกระเป๋า
ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอด มีสาคกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ติดคุดตามแนวอกเสื้อ ๕ คุด ระยะห่างกันพอสมควร
ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรีนุสีเดียวกับเสื้อ ยาวตามความยาวของบ่า เย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่
ไปคอปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านอกกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดคุดติดกับตัวเสื้อ คุดทั้งเส้น
ใช้คุดกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ ปกเสื้อประดับอักษร “อุปพร.” ทำด้วยโลหะสีทองทั้งสองด้าน โดย
ตัวอักษรขนานกับขอบปกเสื้อด้านบน ห่างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร และห่างขอบปกเสื้อด้านหน้าประมาณ
๒ เซนติเมตร

ให้มีป้ายชื่อทำด้วยโลหะพื้นสีดำ ขนาดกว้างไม่เกิน ๒.๕ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๓.๕ เซนติเมตร ติดไว้
เหนือกระเป๋าเสื้อด้านขวา และที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านขวาประดับเครื่องหมาย อุปพร. ทำจากแผ่นผ้าปักด้วยไหม
ขนาดกว้าง ๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๘ เซนติเมตร ส่วนที่กึ่งกลางโคนแขนเสื้อด้านซ้ายมีแผ่นผ้าโค้งไปตามแนวตะเข็บ
เสื้อ พื้นสีดำเดินขอบด้วยไหมสีทอง ภายในปักชื่อศูนย์ อุปพร.ที่สังกัดพร้อมทั้งชื่ออำเภอและจังหวัดที่ศูนย์นั้นตั้งอยู่
ด้วยไหมสีทองขนาดตัวอักษรสูง ๑ เซนติเมตร

สำหรับผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อ
เหนือกระเป๋าด้านซ้าย

ข้อ ๓ กางเกง หรือกระโปรง มี ๑ แบบ แล้วแต่กรณี คือ

(๑) ชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีกากียาวไม่พับปลายขา

(๒) หญิง ให้ใช้กระโปรงสีกากี ยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย ไม่มีกระเป๋ายึดติด

ข้อ ๔ เข็มขัดมี ๑ แบบ คือ เข็มขัดด้ายถักสีดำ ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง
เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปลายมน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีเครื่องหมาย อุปพร. ขนาดกว้าง
๒ เซนติเมตร ยาว ๓ เซนติเมตร อยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๕ รองเท้ามี ๑ แบบ คือ รองเท้าหุ้มส้น ทำด้วยหนัง หรือวัสดุเทียมหนัง สีดำ

ข้อ ๖ ถุงเท้ามี ๑ แบบ คือ ถุงเท้าสีดำ

เครื่องหมาย อปพร.

ส่วนที่ ๑

ลักษณะของเครื่องหมาย อปพร.

ข้อ ๑ เครื่องหมาย อปพร. มีรูปทรงคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านข้างยาวกว่าด้านบน โดยด้านบนเป็นด้านตัด ส่วนด้านล่างมีลักษณะโค้งมน ภายในมีรูปธงชาติไทยอยู่ด้านบน ตรงกลางมีรูปมือขวาและในอุ้งมือมีรูปวงกลม ซึ่งภายในวงกลมมีเส้นตรง ๒ เส้น ตัดกันเป็นลักษณะเครื่องหมายคุณ แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน เท่ากัน โดยมีสัญลักษณ์ของไฟอยู่ในพื้นที่ส่วนบน คลื่นน้ำอยู่ส่วนล่าง ลูกกระเบิดอยู่ส่วนซ้าย และลมพายุอยู่ส่วนขวา และมีข้อัชพฤกษ์ ๑ ข้อ เป็นรูปโค้งขึ้นรองรับรูปมืออยู่ทางด้านซ้าย

ทั้งนี้ รูปมือขวา และข้อัชพฤกษ์ เป็นสีน้ำเงิน รูปวงกลมในอุ้งมือมีสีพื้นเป็นสีแดง เส้นตัดแบ่งภายในเป็นสีเหลือง สัญลักษณ์ของไฟ คลื่นน้ำ ลูกกระเบิด และลมพายุ เป็นสีขาว ส่วนสีพื้นของเครื่องหมายเป็นสีเหลือง

ส่วนที่ ๒

ความหมายของเครื่องหมาย อปพร.

ข้อ ๒ เครื่องหมาย อปพร. อธิบายความหมายได้ ดังนี้

- (๑) ธงชาติไทย หมายถึง สถาบันสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- (๒) มือขวา หมายถึง การให้การป้องกัน ช่วยเหลือ และบรรเทาภัย
- (๓) คลื่นน้ำ หมายถึง อุทกภัย
- (๔) ลมพายุ หมายถึง วาตภัย
- (๕) ไฟ หมายถึง อัคคีภัย
- (๖) ลูกกระเบิด หมายถึง ลูกกระเบิดนิวเคลียร์ อาวุธเคมีชีวะ ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม
- (๗) ข้อัชพฤกษ์ หมายถึง ความสำเร็จ

ส่วนที่ ๓

ประเภทของเครื่องหมาย อปพร.

ข้อ ๓ เครื่องหมาย อปพร. มี ๒ ประเภท ดังนี้

(๑) เครื่องหมายสำหรับใช้ประกอบเครื่องแบบ อปพร. มีขนาดและวัสดุตามรายละเอียดที่กำหนดในส่วน ของเครื่องแบบ

(๒) เครื่องหมายที่ไม่ใช้ประกอบเครื่องแบบ อปพร. สำหรับมอบให้แก่สมาชิก อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรม ตามข้อ ๓๔ เป็นเข็มโลหะ มีขนาดกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๓.๕ เซนติเมตร

ส่วนที่ ๔

การประดับเครื่องหมาย

ข้อ ๔ ให้ประดับเครื่องหมาย อปพร. ดังนี้

(๑) เครื่องหมายสำหรับใช้ประกอบเครื่องแบบ อปพร. ตามข้อ ๓ (๑) การประดับให้เป็นไปตามที่กำหนด
ในส่วนของเครื่องแบบ

(๒) เครื่องหมายที่ไม่ใช้ประกอบเครื่องแบบ อปพร. ตามข้อ ๓ (๒) ใช้สำหรับกรณีที่มิได้สวม
เครื่องแบบ อปพร. โดยให้ประดับไว้ที่อกเสื้อเหนือแนวกระเป๋าด้านขวา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครอง
และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๔

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมาตรา ๙๔ มาตรา ๙๕ และมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๖ และข้อ ๗ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรม
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นไม่น้อยกว่าสามเดือน
- (๔) เป็นผู้มีความประพฤติดี
- (๕) เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๖) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้

ข้อ ๗ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

(๑) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบอันเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรม

(๒) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษหรือพัวพันกับยาเสพติดให้โทษ

(๓) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔
ชวรัตน์ ชาญวีรกูล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๖๐๘/ว ๓๑๓๔

ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง
ถนนอุทองนอก กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง การเพิ่มอัตราค่าจ้าง อปพร. เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีช้างป่า
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานรายชื่อชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องจากปัจจุบันภัยพิบัติที่เกิดจากช้างป่าถือได้ว่าเป็นสาธารณภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว และจังหวัดตราด ในแต่ละปีจะมีประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาช้างป่าเข้าไปทำลายพืชผลทางการเกษตรและทำร้ายร่างกายของประชาชนบ่อยครั้ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ทุกหน่วยงานจะต้องร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านกับภาครัฐเพื่อให้คนกับช้างป่าอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะศูนย์ อปพร. กลาง พิจารณาเห็นว่า การเตรียมความพร้อมของกำลัง อปพร. เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณีช้างป่า จะช่วยลดความเสี่ยงและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากภัยจากช้างป่าได้ ดังนั้น จึงขอให้จังหวัดในฐานะศูนย์ อปพร. จังหวัด ดำเนินการดังนี้

๑. สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า และจัดทำแบบรายงานรายชื่อชุมชน/หมู่บ้านในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่าตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยให้ระบุระดับความเสี่ยงภัยเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ เสี่ยงมาก เสี่ยงปานกลาง และเสี่ยงน้อย แล้วจัดส่งแบบรายงานฯ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/ศูนย์ อปพร. กลางภายในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

๒. แจ้งศูนย์ อปพร. เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า ตามข้อ ๑ จัดกำลัง อปพร. ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อย่างน้อย ๑๐ คนต่อหมู่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีช้างป่า เช่น การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยช้างป่า การช่วยเหลือและอพยพประชาชนเมื่อเกิดภัย การสำรวจความเสียหาย การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย เป็นต้น ในกรณีที่ ศูนย์ อปพร. ดังกล่าว มีจำนวน อปพร. ไม่เพียงพอ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้เร่งรัดดำเนินการฝึกอบรมจัดตั้ง อปพร. เพื่อเพิ่มอัตราค่าจ้างให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานโดยเร็ว

๓. ติดตาม และจัดส่งรายงานผลความก้าวหน้าการจัดกำลัง อปพร. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานตามข้อ ๒ และผลการฝึกอบรมเพิ่มจำนวน อปพร. ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/ศูนย์ อปพร. กลางเป็นประจำทุกวันที่ ๕ ของเดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)

อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้อำนวยการศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร./โทรสาร ๐ ๒๖๓๗ ๓๔๒๗ / ๐ ๒๖๔๓ ๔๒๕๗

แจ้งท้าย

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดฉะเชิงเทรา
๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดชลบุรี
๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดระยอง
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดจันทบุรี
๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดสระแก้ว
๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด / ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดตราด

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
๒. นางวิไลวรรณ ไกรโสดา	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
๓. นายนิวัติ น้อยผาง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
๔. นายสุรศักดิ์ อักษรกุล	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
๕. นายสรสาสน์ สีเพ็ง	ผู้ตรวจราชการกรม
๖. นางสาวเบญมาศ วงษ์สุวรรณ	ผู้ตรวจราชการกรม
๗. นายธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว	ผู้อำนวยการสถาบันการพัฒนาชุมชน
๘. นายวงศ์ แสงเมือง	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
และวิสาหกิจชุมชน
๙. นายทรงพล วิชัยทระ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน
๑๐. นางสาวทิพพรรณ ไชยปัทม์ภัก	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน

ผู้จัดทำ

๑. นางสาวนิภา ทองก้อน	ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
๒. นางวรรณา ลีพานิชย์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนเชี่ยวชาญ
๓. นายรังสรรค์ หังสนาวิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน
๔. นางสาวจุฑาทิพย์ สมปราชญานันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาทุนชุมชน
ตามแนวพระราชดำริ
๕. นายอิริยศ อเนก	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนชลบุรี
๖. นางปาริชาติ สุรบัณฑิตวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ
๗. นางสาวกาญจนา ทองเกษม	ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานแผนและยุทธศาสตร์
๘. นางสาวศนิชา เหล่าชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานแผนและยุทธศาสตร์
๙. นางชุดาณัฏฐ์ กอแก้ว	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๐. นายไพรัตน์ จงรักษา	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๑. พ.อ.อ. วุฒิชัย มีโชค	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๒. นางสาวอรรพรรณ เพียรราษฎร์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๓. นางศุภรค์มี คักดาพิทักษ์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๔. นายชลิต ธรรมวิเศษ	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๕. นางสาวณัฐพัชร์ แสงทอง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๑๖. นางสาวปวีตรีย์ อังกุลดี	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

Change for Good

๑๗. นางสาวแพรวพรรณ พุกพันธ์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๑๘. นายชาติ ชูชี นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๑๙. นายณัฐพล ปาลิวนิช นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๒๐. นายธนพล ทองแดง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๒๑. นางสาวนฐมน เสรีลัดตานนท์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๒๒. นายเอกสิทธิ์ จันทรวัดนะ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๒๓. นางสาวประภาพรพรรณ วุ่นสุข นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
 ๒๔. นายมนตรี อำพันทอง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
 ๒๕. นายสุริยน สุวรรณโคตร นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
 ๒๖. นายธนิศร ศรีก๊กเจริญ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
 ๒๗. นางสาวยิเรศ อังกุลดี นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
 ๒๘. นายวรदनัย เต็กสุวรรณ นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
 ๒๙. นายอิศเรศ มนต์ทิพย์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
 ๓๐. นายกมลภพ ศรีบุญเรือง นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

เรียบเรียง/เขียน

๑. นายรังสรรค์ หังสนาวิน ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน
 ๒. นางสาวชลทิษา เหมวรชาติ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

ออกแบบปก

- นายภานุมาศ ตริสุวรรณ เจ้าหน้าที่งานโสตทัศนศึกษาชำนาญงาน

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
10210 โทร. 0 2141 6149

